T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SEÇİLEN BİR DERS KİTABI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN LİSE II FİZİK DERS KİTABINA UYGULANMASI

Abdurrahman YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLAR

EĞİTİMİ ANABİLİM DALI (FİZİK EĞİTİMİ)

Konya, 2007

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SEÇİLEN BİR DERS KİTABI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN LİSE II FİZİK DERS KİTABINA UYGULANMASI

Abdurrahman YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLAR EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI(FİZİK EĞİTİMİ)
Konya, 2007

Bu tez 30/03/2007tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr.Ercan TÜRKKAN	Yrd.Doç.Dr.Hatice GÜZEL	Yrd.Doç.Dr.Ahmet SARIKOÇ
(Üye)	(Danışman)	(Üye)

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SEÇİLEN BİR DERS KİTABI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN
LİSE II FİZİK DERS KİTABINA UYGULANMASI

Abdurrahman YILDIRIM

Selçuk Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanlar

Eğitimi Anabilim Dalı

(Fizik Eğitimi)

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hatice GÜZEL

2007, 94 sayfa

Ders kitapları eğitim-öğretimin vazgeçilmez materyalleridir. Öğretim araç ve gereçleri yetersiz, laboratuar imkanları sınırlı, aile çevresinin desteği zayıf ve sınıfları kalabalık olan yörelerde ise ders kitabı, öğretmenle birlikte öğretimi sağlayacak tek kaynaktır. Bu kadar önemli olan ders kitapları nasıl olmalıdır? Bir gurup ders kitabı içinden en uygun veya en iyi olanı, hangi ölçütlere göre seçilmelidir?

Liselerde hangi ders kitabının okutulacağına zümre öğretmenler kurulu karar vermektedir. Bu karar sürecinde hangi kriterlerin kullanılacağı açık olmadığı gibi, kişiden kişiye de değişmektedir. Bu amaçla hazırlanmış ve öğretmenlerin kullanımına sunulmuş standart bir değerlendirme ölçeği de mevcut değildir. Bundan dolayı fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği ve bu ölçeğin güvenilirliği önemlidir.

Lise II Fizik Ders Kitabı ve Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği farklı okullarda görev yapan ve farklı mesleki kıdeme sahip 45 fizik öğretmenine dağıtılmış ve ölçeğe göre ders kitabını incelemeleri istenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen ölçek değerlerinin analizi SPSS 11.5 programı ile yapılmıştır. Yapılan analize göre ölçeğin %95 güvenirlik aralığında alt ve üst değerleri 109 ve 119 olarak bulunmuştur. Bu değerler kullanılan değerlendirme ölçeğinin tutarlı olduğunu, MEB Talim ve Terbiye Kurulu ve Fizik öğretmenlerince kullanılabileceğini göstermektedir.

Bu ölçeğe göre incelenen Lise II Fizik Ders Kitabının Fizik öğretmenlerinin beklentilerinin tam olarak karşılamadığı da görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ders Kitapları, Değerlendirme, Ölçek, Fizik Eğitimi, Ortaöğretim

ABSTRACT

MS Thesis

APPLYING A CHOSEN COURSE BOOK EVALUATION CRITERION TO HIGH SCHOOL 2. GRADE PHYSICS COURSE BOOK

Abdurrahman YILDIRIM

Selcuk University

Institute of Physics Science Institute Physics and Mathematics Sections Education, Applied Sciences Department of Secondary Education

(Physics Education)

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Hatice GÜZEL

2007, 94 pages

Course books are indispensable materials of education. On the other hand course book is the unique source which helps teacher in the sides which have limited materials and laboratories, crowded classes and little supported families. What should the important course books be? How should it be chosen as the most suitable and best from the course books group?

A group of teacher decides which course books will be used in high schools. In the time of the decision, it is not clear which criterions will be used, also it changes from person to person. Besides, there isn't any standard evaluation criterion which is prepared for this aim and is presented for the teacher's usage so, physics course book evaluation criterion and the reliability of these criterions is very important.

In this study, a course book evaluation criterion obtained as a result of literature research is applied to 45 Physics Teachers that have different qualities by simplifying with a specialist view. High school II grade physics course book which was printed in 2005 by M.E.B was given out to Physics Teachers and Physics Teachers had a week to examine the books. At the end of this week, wanted teachers to fill in the physics course book evolution criterion.

The analysis of criterion valency which is obtained at the end of the resource is made by SPSS 11.5 software. According to this analysis, the criterion is approved as minimum 109 maximum 119 ponits %95 confidence interval. These result show us that the evaluation criterion is coherent and it can be presented to M.E.B Talim, Terbiye Kurulu and physics teachers to use it.

Key Words: Course books, evaluation, criterion, physics education, high school.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı (Fizik Eğitimi) Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Hatice GÜZEL yönetiminde yapılmıştır.

Yüksek lisans çalışmamda yaptığı katkılardan dolayı Yrd. Doç. Dr. Hatice GÜZEL hocama, araştırma yaptığım okulların müdür ve öğretmenlerine, aileme teşekkürlerimi sunarım.

Konya-2007

Abdurrahman YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
1. GİRİŞ **1**
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI **4**

3. GENEL BİLGİLER 9
3.1. Eğitim **10**
3.2. Bilim **12**
3.3. Fen Bilimi **13**
3.4. Fizik niçin öğretilmeli? **15**
3.5. Fizik Öğretiminin Genel Amaçları **18**
3.6 Ders Kitaplarının Önemi **19**
3.7 Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği **25**
4. MATERYAL METOT **30**
4.1. Araştırmanın Gerekçesi **30**
4.2. Amaç **31**
4.3. Evren **31**
4.4. Örneklem **32**
4.5. Değerlendirme Ölçeğinin Hazırlanması **32**
4.6. Tanımlar ve Kısaltmalar **32**
4.7. Verilerin Toplanması **32**
4.8. Kabuller **33**
4.9. Araştırmanın Sınırlılıkları **33**
4.10. Araştırma Yöntemi **34**
4.11. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması **34**
5. BULGULAR VE YORUMLAR **35**
5.1. Anadolu Liselerinde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri **37**

5.2. Genel Liselerde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri ……38

5.3. Meslek Liselerinde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri ……40

5.4. Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirme Sonuçlarının Kıdemlere Göre Değişimi…….....41

5.4.1. 5-10 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri …...……...41

5.4.2. 10-15 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri …….....43

5.4.3. 15-20 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri …….....45

5.4.4. 20-30 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri …….....46

5.5. Okul Türlerine Göre Değerlendirme Sonuçlarının Karşılaştırılması 47

5.6. Fizik Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Değerlendirme Sonuçlarının Karşılaştırılması…….....49

6. SONUÇ VE ÖNERİLER 54

6.1 Sonuç 54

6.2 Öneriler …….....55

7. KAYNAKLAR 56

8. EKLER 60

EK-1: Ders Kitabı Değerlendirme Formu.....60

EK-2: Kitap Tespit Formu…….....62

EK-3: Kitaplardan Alıntılar…….....64

EK-4: Örnek Zümre Öğretmenler Kurulu Kararı 69

EK-5: Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliği..76

1. GİRİŞ

Fen Bilimleri, bilginin tabiatını düşünme, içeriğini anlama, bilgilerin birbirleriyle olan ilişkilerini yorumlayarak yeni bilgiler üretme sürecidir (Çepni 1997, Kaptan 1996).Fen Bilgisi eğitiminde amaç bireyleri bilimsel okur-yazar haline getirmektir (Kaptan 1998). Bilgileri olduğu gibi kabul etmek yerine, bilginin doğasını, nasıl elde edildiğini ve kanıtların bilimsel açıdan doğruluğunu sorgulayabilen kişiler haline getirebilmektir.

Bilginin tabiatını düşünme, içeriğini anlama, bilgilerin birbirleriyle olan ilişkilerini irdeleyerek yeni bilgiler oluşturma süreci olarak açıklanan fen bilimleri; fizik, kimya ve biyoloji olarak adlandırdığımız üç temel disiplini bünyesinde barındırmaktadır (Çepni ve ark. 1997). Bu derece geniş ve karmaşık yapılar içeren fen bilimlerinin okullarımızdaki müfredat programlarına yansıyan yönü, bütünün küçük bir parçasından ibarettir. Fen bilgisi eğitiminin amacı; var olan bilgileri bireylere aynen aktarmak değil, bireylerin fen bilimlerinde bilimsel okur-yazar olmalarını sağlamaktır (Renzulli 1999). Bilimsel okur-yazarlık vasfına sahip öğrenci bilgiyi doğrudan alma yerine, kendi bilgisini kendisi yapılandırma yoluna gitmektedir.

Fen Bilimlerinin günümüz teknolojilerine yaptığı katkılar herkesçe bilinmektedir. Teknoloji ile bu denli iç içe olan bu bilim dalının gelişmesi, fen eğitimine verilen öneme bağlıdır. Günümüzdeki çağdaş eğitim sisteminin temel amacı bireyleri bilimsel okur-yazar yapmak olduğu dikkate alındığında, fizik eğitiminin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Fizik eğitimi sayesinde gözlem yapabilen, somut verilere ulaşan, elde ettiği bilgileri yorumlayabilen ve ulaştığı bilgileri yeni durumlara uygulayabilen, aktif ve araştırmacı bireyler yetiştirmek mümkündür (Çepni ve ark.1997).

Birey ve toplum olarak yaşantımızı her yönden kuşatan fen bilimlerinin hayatımıza büyük bir etkisi vardır. Yine bu bağlamda düşünüldüğünde fen bilimlerini

özellikle de fizik bilimini genç nesillere öğretemediğimiz veya öğrenemediğimiz herkes tarafından bilinmektedir. Bunun sonucunda toplum olarak büyük hayal kırıklığı yaşamaktayız. Okullarımızdan mezun olan öğrencilerimiz temel fizik ve fen bilgisi konularını tam olarak öğrenemeden mezun olduğu için hayata yeteri kadar hazırlanamamakta ve birer fen bilimleri cahili olarak toplumdaki yerlerini almaktadırlar. Fen bilgisi öğretiminde etkin olan unsurlar aile, çevre, öğretmen ve ders kitabı olarak nitelendirilir (Kılıç ve ark. 2001).

Öğrencilerin, müfredat programı ile hedeflenen niteliklere ulaşmasını sağlamada en önemli vasıta olan ders kitapları, eğitim-öğretim sürecinde yer alan görsel araçlar içinde en fazla kullanılanıdır (Demirel 1999). Bu nedenle fen bilimleri eğitimi için hazırlanan müfredat programları, daima bu programlara paralel hazırlanmış ders kitapları ile desteklenmektedir.

Ders kitapları öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilen ortak bir kaynaktır. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelebilmesi, geniş bilgilere özet halde ulaşabilmesi, ödev ve grup çalışmalarında ortak kullanılabilmesi gibi imkanlar sağlayabilmektedir (Ünal ve ark. 1999). Ders kitaplarını diğer kitaplardan ayıran belirgin özellikler; branşa yönelik olmaları, bilgilerin sistemli bir şekilde sunulması, öğrenci seviyesine uygunluk ve içerikte yer alan konuların müfredat programı ile sınırlandırılmış olmalarıdır. Öğretmenler için ders kitaplarının ayrı bir önemi vardır. Öncelikle ders kitapları yürürlükte olan müfredat programlarının birinci elden öğretmenlere sunulduğu bir kaynaktır. Öğretmenler müfredat programının konu sıralamasını ve dersin işlenişinde kullanılabilecek farklı öğretim etkinliklerini bu kaynaklardan öğrenmektedirler (English 1992).

Ülkemizde ders kitaplarının hazırlanmasında yıllar boyunca çeşitli süreçlerden geçilmiştir. 1949 yılına kadar ders kitaplarının hazırlanmasını üstlenen MEB, 1946-1973 yılları arasında özel sektöre, ders kitabı hazırlama yetkisini vermiş ve bu tarihler arasında özel sektör MEB'in belirlediği nitelikler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüştür. 1962-1968 yılları arasında ise sınıflarda birden fazla ders kitabı kullanma uygulaması, deneme okullarında test edilmiş ve sonra bu

uygulamadan vazgeçilmiştir (Tekışık 1994). 1973-1991 yılları arasında MEB ders kitabı hazırlama işlemini tek başına yürütmüş, 1991'de "Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği" ile özel sektöre tekrar izin verilmiştir (Kaptan 1998). 1995'de Talim ve Terbiye Kurulunun, "Kitapların Hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili Esas ve Usuller" kararı ile ders kitaplarının;

1) Konuların işlenişi
2) Dil özellikleri ve imla kuralları
3) Görsel düzen
4) Hazırlık ve değerlendirme çalışmaları

olmak üzere dört ana başlık altında incelenmesine karar verilmiştir (Ünal 2000) (Resmi Gazete, sayı 22297)(EK-5).

Son yıllarda eğitim alanındaki araştırmalarda ders kitaplarının incelenmesi özel bir konu olarak ön plana çıkmıştır. Matematik, fizik ve kimya gibi farklı branşlara dönük yapılan değerlendirmeler ve oluşturulan ölçekler bulunmaktadır (Demirel 1999).

Demirel tarafından oluşturulan ve tüm branşları kapsayan genel bir değerlendirme ölçeğinin yanında, Ünal ve Pideci'nin kimya ders kitaplarına yönelik olarak hazırladığı, "konuların işlenişi, hazırlık ve değerlendirme çalışmaları ve genel özellikler" bölümlerinden oluşan bir ölçek de bulunmaktadır. Fizik ders kitaplarını değerlendirmek amacıyla hazırlanan başka bir ölçek ise "içerik, organizasyon, okunma düzeyi, öğretim yaklaşımı, resimler, ünite sonu öğretim yardımcıları, laboratuar etkinlikleri, indeks, ek sözlükler ve fiziksel görünüm" alt başlıklarını içermektedir (Çepni ve ark. 2001). Fizik ve kimya ders kitaplarını değerlendiren bu iki ölçeğin güvenirliği sağlanmış ve diğer fen branşlarında kullanılmaları da önerilmiştir. Yapılan diğer çalışmalarda ise ders kitaplarının içerik, okunabilirlik, öğretim yaklaşımı, görsel nitelikler (resim, sekil, basım kalitesi vs) açısından sahip olması gereken özellikler açıklanmaktadır (Yılmaz ve ark. 1998). Ancak yapılan bu çalışmalar pratik uygulamalara uyarlanmamıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

1974 ile 1998 yılları arasında İspanya'da okutulan 58 kimya ders kitabının incelendiği bir araştırmada özellikle metalik bağlar konusu ele alınmış, metalik bağlar ile ilgili 12 soruluk bir anket hazırlanarak deneyimli kimya öğretmenlerine uygulanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, ders kitaplarının yarısında metalik bağların tanımlanmadığı, bunun sonucu olarak da öğrencilerin modeller ile deneysel gerçekler arasında ilişki kurmakta zorlandıkları belirlenmiştir. Ayrıca ders kitaplarında teorik modellere ilişkin benzetmelerin yanlış anlamaya açık ve yetersiz oldukları görülmüştür (Posada 1999).

Amerika'da fen bilgisi eğitiminin geliştirilmesini amaçlayan Proje 2061 bünyesinde Hubizs ve ekibi 30 fen bilgisi ders kitabını gözden geçirerek, analizlerini bir düzine kitap üzerinde yoğunlaştırmıştır. Her bir araştırmacı ikişer kitabı satır satır inceleyerek küçük büyük tüm hataları kaydetmiştir. Bu çalışmadan sonra sonuçlar 500 sayfalık bir raporda açıklanmıştır. Bu rapora göre, grafikler, yazılı metin ve başlıklar birbirleri ile uyuşmamaktadır. Kitapta sorulan bazı sorulara öğrencilerin cevap vermesi mümkün değildir. Ayrıca ders kitaplarındaki bilimsel prensiplerin sık sık yanlış tanımlandığı belirlenmiştir (Raloff 2001).

Türkiye'de ders kitaplarının içerik analizi ile değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Yalın (1996) yaptığı araştırmada Talim ve Terbiye Kurulu'nun onayından geçen altı ilköğretim yedinci sınıf (Orta Okul 2) Millî Coğrafya ders kitabını şema kuramına göre yardımcı unsurlar ve metin tutarlılığı açılarından değerlendirmiştir. Araştırmada, incelenen ders kitaplarının bilgilerin öğrenilme ve hatırlanmasında etkili olan yardımcı unsurlar ve metin tutarlılığı açılarından yetersiz ve tutarsız oldukları tespit edilmiştir. Ancak, incelenen kitapların bütün yardımcı unsurlar açısından ya da aynı konularda yetersiz olduklarını söylemenin imkânsız olduğu belirtilmiştir. Kitaplar arasında bazı unsurlar açısından çok büyük farklılıklar

gözlenmiştir. Bu sonuç, ders kitaplarının dikkatlice incelendikten sonra seçilmeleri ve öğretme-öğrenme sürecinde tek bir kitaba bağlı kalınmaması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Matematik ders kitapları üzerinde 1998 yılında bir araştırma yapan Alkan ve arkadaşları (1998), öncelikle Ders Kitabı Sorun Tarama Ölçeği (DKSTÖ) hazırlayarak, inceleme işini sistematikleştirmiştir. Araştırma İzmir ilinde farklı okul, öğretmen ve öğrenciler üzerinden yürütülmüştür. Bu araştırmada açık uçlu sorular kullanılarak, elde edilen bulgular doğrultusunda 30 maddelik DKSTÖ oluşturulmuştur. Bu ölçek Eğe bölgesindeki 8 okul ve diğer bölgelerden 23 okuldaki öğretmen ve öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen veriler okul, bölge, cinsiyet, öğretmen ve öğrenci gibi değişkenler dikkate alınarak analiz edilmiştir. Araştırmada ders kitaplarının birbirine fazlasıyla benzediği, grafik şekil ve çizelge yönünden yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Fizik ders kitaplarını değerlendirmek üzere Ayvacı ve arkadaşları (1999) tarafından bir çalışma da Trabzon ilinde yürütülmüştür. MEB tarafından ders kitabı hazırlamakta görevlendirilen altı öğretmen ile mülakat yapılmış, ayrıca dört soruluk bir anket 200 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ders kitaplarında yer alan resim, şekil ve grafiklerin yetersiz olduğu, kitaplarda verilen deney araç gereçlerinin okullardaki ile uymadığı ve ders kitaplarının öğrencileri üniversite sınavına hazırlamakta yetersiz kaldığı belirlenmiştir(EK-3).

Günümüzde kullanılmakta olan Kimya III ders kitaplarını içerik, anlatım biçimi, öğrenci ilgi ve beklentilerine uygunluk düzeyi, görünüş ve boyut gibi farklı yönlerden inceleyen bir çalışma ise Yılmaz ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (1998). 1997-1998 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde kullanılmakta olan Kimya III ders kitabı araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Ayrıca bu ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerini almak amacıyla 24 maddelik bir değerlendirme anketi oluşturularak, anket 7 Lise ve 50 Kimya öğretmenine uygulanmıştır. Yapılan bu araştırma ders kitabı ile ilgili aşağıdaki unsurların önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Ders kitabı yazımı aşamasında her branşa yönelik bir yazım kılavuzu oluşturulması gerektiği
- Ders kitaplarının, alanında uzman kişiler tarafından yazılması gerektiği
- Ders kitaplarındaki değerlendirme sorularının, bilimsel düşünme yeteneği kazandırabilecek nitelikte olması gerektiği,

Erdoğan (1999) tarafından yapılan araştırmada çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme yapılmış, Türkiye'de 1996-1998 yıllarında yayımlanan 286 çocuk kitabı 25 ölçüte göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Türkiye'de çocuk kitapları üretiminde nicelik ve nitelik bakımından yetersizliklerin bulunduğu hipotezi doğrulanmıştır.

Ünal ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan araştırmada, Lise 1 Kimya ders kitabı üç öğretmen tarafından, hazırlanan değerlendirme ölçeği aracılığıyla incelenmiştir. İnceleme sonunda, kitap değerlendirme ölçeği kullanılarak ve özenle yapılan bir ders kitabı değerlendirmesinin, 100 puan üzerinden en fazla 10 puan aralığında değişebileceğini göstermiştir.

Bakaç (2000) tarafından yapılan bir araştırmada, İlköğretim 7. sınıf fen bilgisi dersinde kullanılan ders kitaplarının içeriği hakkındaki görüşleri elde etmek üzere, 12 sorudan oluşan 5'li likert tipi fen tutum ölçeği hazırlanmıştır. Bu ölçek İzmir ili çeşitli ilköğretim okullarında staj yapmaya giden Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Ana bilim Dalının çeşitli sınıflarında öğrenim gören 350 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Yapılan anketin güvenirlik katsayısı (α=0,79) olarak bulunmuş, bu araştırmada, yazarlar, öğrenciyi devamlı aktif tutacak şekilde ve öğrenciyi hiçbir zaman pasif duruma düşürmeyecek tarzda ders kitabı hazırlamaları gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca ders kitaplarında teorik bilgilerden çok, öğrenmeyi daha iyi sağlayacak şekil, grafik ve resimlerin bulunması gerektiği de bu araştırmanın bir sonucudur.

Şahin (2001) liselerde okutulmakta olan lise 1. sınıf matematik ders kitaplarını değerlendirmiştir. Değerlendirme amacıyla öğretmen ve öğrenci görüşlerini almıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre lise 1. sınıflarda okutulan matematik ders kitaplarının öğrenmeyi sağlama ve ÖSS'ye katkıları bakımından, öğretmen anketinin sonuçlarına göre yeterli olduğu görülmüştür. Ancak öğrenci anketi sonuçlarına göre, kullanılan kitapların yeterli olmadığı ve yeniden gözden geçirilmesinin gerekli olduğu kanısına varılmıştır.

Keleş (2001) yapmış olduğu çalışmada 75 soruluk fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği geliştirerek, 60 fizik öğretmenine uygulamıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin günümüzde kullanılan fizik ders kitaplarını yeterli görmedikleri belirlenmiştir.

Coşkun (2002) yılında polis eğitim kurumlarında okutulan inkılâp tarihi ders kitaplarının içerik analizini yapmıştır. Bu başlık altında Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihsel gelişimi incelenmiş, Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişin kitaplarda yeterince incelenmediği görülmüştür. Bu süreçte cumhuriyet ve demokrasi kavramlarının öğrenciye anlatılış şekli de değerlendirilerek üzerinde daha fazla durulması gerektiği vurgulanmıştır. Öğrencinin geçmiş, bugün ve gelecek arasında ilişki kurması açısından kitapların bu süreci takip edişleri de araştırılan unsurlardan birisidir. Bu bağlamda öğrenciye güncel ve yakın tarihi ilgilendiren bilgilerin verilmesi için Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ders konusu olarak verilmesi gerçeği ortaya çıkmıştır.

Alpan (2004)'a göre ülkemizde ders kitaplarının içerik ve görsel açıdan değerlendirmeleri ihmal edilmiştir. Grafik tasarım uzmanları içeriğe çok az değinerek biçim yönünden değerlendirmeler yapmakta eğitim bilimciler her iki yönü de ele alarak, ancak biçim yönünün derinliğine inmeden yüzeysel, içerik yönü ağır basan değerlendirmeler yapmaktadırlar. Alpan tarafından Görsel Okuryazarlık Kuramı temel alınarak, ders kitaplarının sahip olması gereken 48 ilke belirlenmiştir. Ders kitaplarında yer alan görsel öğelerin, "görsellere yer verdim" kaygısıyla gerçekleştirilmekte olduğunu, üstelik bu kaygıyla gerçekleştirilen görsel öğelerin

nitelik dışında nicelik açısından da yeterli olmadığını savunmaktadır. Türkçe, İngilizce ve Fen dersi kitaplarının görsel öğeler açısından karşılaştırıldığı bir araştırmanın sonuçlarına göre, İngilizce ders kitaplarında kullanılan görsel öğelerin, Türkçe ders kitaplarında kullanılan görsel öğelerden sayıca yaklaşık üç kat daha fazla olduğu belirlemiştir. (Kabapınar 2001).

Sönmez ve arkadaşları (2005) tarafından Erzurum ilinde yapılan bir araştırma ise 38 fizik öğretmeni ile yürütülmüştür. Bu çalışmada öğretmenlerin katılımlarıyla hazırlanan 5 soruluk likert tipi bir anket uygulanmıştır. Pilot bir uyulama yapılarak anketin güvenilirlik katsayısı (α=0,72) olarak bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda, öğrencilerin merakını uyandırabilecek görsel içeriklerin ve bireysel farklılıkları öne çıkarabilecek düşünceyi geliştirici uygulamaların kitaplarımızda yeteri kadar bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. GENEL BİLGİLER

Günümüze değin eğitim programlarında pek çok soruya cevap aranmıştır. Örneğin, eğitim etkinliklerinin dayanakları nelerdir? Amaçlar nasıl belirlenecek ve geliştirilecek? Öğrenciye ne öğretilecek? Öğretilecekler hangi yollarla, nerede, nasıl ve hangi araçlarla öğretilecektir? Bu soruların cevapları zaman içerisinde değişikliğe uğramış ve zaman zaman da birbirleri ile çelişmiştir (Varış 1992).

Eğitim anlayışındaki bu hızlı ve kabul edilebilir değişim Fen Bilimleri eğitimine de yansıyarak bu alanda hizmet veren eğitim bilimcilerini de etkilemiştir. Son 100 yıl ve özellikle son 50 yıllık zaman aralığında meydana gelen teknolojik gelişmeler, bu gelişmelerin öncüsü olan fen bilimleri eğitimini de etkilemiştir.

Fen alanındaki hızlı bilgi birikimi ve bu bilginin yaşama aktarımı bizi her geçen gün yeni bir şeyler öğrenmeye zorlamaktadır. Sokaktaki sıradan insanlar bile artık çeşitli özelliklere sahip cep telefonları sayesinde her türlü bilgiye ulaşıp, paylaşabilmektedir. Teknolojinin ve uygulama alanlarının böylesine sıradanlaştığı bir toplumda fen bilgisi eğitiminin de yenilenmeye ihtiyacı vardır. Türkiye'nin 2000'li yıllarda bilgiyi üreten ve ihraç eden bilim toplumu haline gelebilmesi; eleştirici, yaratıcı, üretici düşünen, kendini yansıtan ve geliştirebilen bireyler yetiştirebilmesi ile mümkündür.

Günümüzde her alanda çok hızlı bir değişim ve gelişimden söz etmek mümkündür. Bu süreçte insan yaşamını olumlu yönde etkileyen gelişimlerin ivme kazanmasında eğitim önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanın bilgiye olan gereksinimi ve bilgiye en kısa yoldan ulaşma isteği de eğitime farklı boyutlar kazandırmıştır. Bireyin bu gelişime ayak uydurabilmesine, gelişim sürecine etkili ve yapıcı bir kişi olarak katılabilmesine, kısaca, bireyde çağın özelliği doğrultusunda davranış formları oluşturabilmesine temel araç eğitimdir denilebilir (Alkan 1996).

Gelişmiş ülkeler arasında var olma çabasında bulunan ülkeler için uluslararası alanda meydana gelen gelişmeleri izleyebilmek amacıyla, yeni yöntem ve teknikleri alıp uygulamak bir zorunluluk durumuna gelmiştir. Kalkınma uğraşı veren ülkeler için, eğitim en önemli etken durumundadır. Uluslararası platformlarda daima var olmanın koşulu, en yeni yöntem ve teknikleri üretmek ve kullanmaktır.

Çağa uygun bir eğitim anlayışı içerisinde "Bilimsel Okur-Yazarlık" kavramının da tartışılmasında yarar vardır. Çünkü ülkeler, sürekli değişen ve gelişen yaşam koşulları içerisinde fen bilimleri eğitimi alanında, bireylerini bilimsel okur-yazar yapma gayretindedir (Çepni ve ark. 1997). Bilimsel-Okuryazarlık, doğal dünyayı tanımak, açıklamak ve yorumlamak amacıyla, bilimde kabul gören teorileri kullanabilme kabiliyeti olarak tanımlanabilir (Yağbasan ve ark. 2005).

3.1. Eğitim

Eğitim, bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlamak ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla davranışlarında istenilen değişiklikler oluşturma etkinliği ve sürecidir. Bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eder. Önce ailede başlayan eğitim, daha sonra okulda ve toplumda devam eder. Bu nedenle yapılış amacı ve yeri söz konusu olduğunda informal ve formal olmak üzere ikiye ayrılır. Örneğin ailenin çocuğuna verdiği eğitim informal özellik göstermektedir. Her ailenin çocuğuna vermek istediği eğitim farklıdır. Oysa formal eğitimde bir bütünlük ve sistemlilik vardır (Kılıç ve ark. 2001). Ülkemizde formal eğitim yasal dayanağını Anayasadan ve daha sonra ilgili yasalardan alır. Eğitim ve öğretim ile ilgili esaslar 1982 Anayasa'sının 17,27 ve 42. maddelerinde somutlaşmaktadır.

Madde 17. Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Madde 27. Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Madde 42. Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim-Öğretim Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetiminde yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılamaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldıramaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okullarıyla erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları nedeniyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletler arası anlaşma hükümleri saklıdır. Anayasanın amir hükmü gereğince yapılması öngörülen eğitim ve öğretim 14.06.1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda açıklanmıştır(Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982).

Eğitim ile bireyler çağdaş anlamda evrensel dünya vatandaşlığına ulaştırabilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, ana dilinden başka bir dili rahatça kullanabilen, bilgisayar teknolojisine hakim, çağdaş teknoloji ve ürünlerini yaşamın her aşamasında kullanabilen, ürettiği oranda da güç kazanabilen bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Çağımızda eğitimin temel öğesi insandır. İnsanın, bilgi ve toplumla olan ilişkisinde büyük değişimler olmaktadır. İnsanın bilgi ve toplumla olan ilişkisindeki değişim, onun niteliklerinin değişmesine de neden olmaktadır. Bilgi patlaması,

bilginin insan ve onun yaşamdaki işlevini de değiştirmektedir. Bu oluşum eğitimde, öğrenme ve öğretme süreçlerindeki değişim ve eğitim sürecinin verimliliği bakımından artan bir önem kazanmaktadır.

Eğitimciler, daha çok öğrenciye, daha az zamanda, daha fazla bilgiye ulaşma ortamı sağlamak zorunda kalmaktadırlar. Bu nedenle, öğretimde verimliliği ve etkililiği sağlayacak yeni öğretim yöntemi ve tekniklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca konuların daha kolay öğrenilmesini sağlamak için yeni araç ve gereçlerin, yöntemlerin sürekli olarak araştırılıp geliştirilmeleri gerekmektedir. Buna paralel olarak öğrenci ve öğretmenlerin, gereksinim duydukları bilgiye ulaşma ve bu bilgileri kullanma yeteneklerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

3.2. Bilim

Bilgi edinme insanın en temel güdülerinden ve ayırt edici özelliklerinden biridir. İnsanoğlunun doğa ve toplumsal çevresindeki varlıkları anlama, olay ve olguların nedenlerini belirleme ve bunlara ilişkin yorum yapma isteği bilimin temelini oluşturmaktadır. İnsan yüzyıllar boyunca sürekli bilgi birikimi sağlamıştır. Ancak edinilen her bilginin bilimsel olduğu söylenemez. Bilim nesnel sağlamlığı olan bilgilerin elde edilmesini amaçlar (Kılıç ve ark. 2001).

Bilim ve teknoloji bugünkü toplumların yöneldiği içeriğin merkezini oluşturur. Gelecek yüzyılda yaşam koşullarına uyum, tüm eğitim düzeylerinde yeni amaçlar, programlar ve öğretim yöntemleri gerektirecektir. Nüfusun hızla artacağı ve nüfus çoğunluğunun önemli ölçüde değişeceği için, bu konuda gelecekte daha büyük gereksinimler ve nicel sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Değişim daha da hızlanacaktır. Bu güçlüklerle baş etme yeterliklerinden yoksun toplumlar bu yarışta sona kalacaklardır.

Bilim ve teknolojide yeni bilgilerin ortaya çıkışındaki hız, buna bağlı olarak toplumsal ve ekonomik etkenlerin hızlı değişimi, bir kimsenin mesleki

yeterliliklerinin bir ömür boyunca dört veya beş kez geçersiz (eskimiş) olması sonucunu doğurabilir. Bu gerçek, fen öğretiminde, nasıl öğrenileceğini öğretmeyi, ana amaç haline getirmiştir.

3.3. Fen Bilimi

Fen bilimleri doğadaki varlıkları ve olayları inceleme, açıklama ve onlara ilişkin genelleme ve ilkeler bulma bu ilkeler yardımıyla gelecekteki olayları kestirebilme gayretleridir. Öğretmenler, öğrencilerin fen bilimlerine karşı ilgilerini artırabilmek ve geliştirebilmek için onları fen biliminin tabiatını yeterince anlayabilecek şekilde eğitmelidir (Çilenti 1985).

Fen bilimi nedir? Sorusu değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Örneğin, fen bilimi, genel olarak, bilimsel bilgiler topluluğu olarak tanımlanır. Bu tanım bir bilim adamınca hipotezlerin denenmesi için geliştirilen yöntem veya araştırma yolu şeklinde yapılmaktadır. Bir felsefeci için ise, bilginin doğruluğunun sorgulanması yöntemidir diye tanımlanır. Bunların her biri kendi kategorisinde doğru tanımlardır. Ancak, bu tanımların hepsini içine alan ve çoğunluk tarafından kabul gören bir tanım şöyle yapılabilir: Fen bilimi, bilginin tabiatını düşünme, mevcut bilgi birikimini anlama ve yeni bilgi üretme sürecidir (Çepni ve ark. 1997).

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler toplumsal yaşamımızın hemen hemen her aşamasını yönlendirmektedir. Etkilenen yaşantılarımızdan biri de eğitimdir. Bu gelişmeler aynı zamanda, eğitim kuramlarını da etkilemektedir. Eğitim alanında günün koşullarına yanıt verebilecek kuramlar gelişmektedir. Bunlardan bir tanesi yapısalcı kuramdır.

Fen bilgisi bilim ve teknolojinin temelinin öğretildiği bir alandır. Fen bilgisi iyi bir eğitimin temelidir. Fen bilgisi sayesinde insanlar zihinsel ve yaratıcılık yönünden gelişmektedir. Bunun için, fen bilgisi öğretiminde çağdaş kuramlar

uygulanmalıdır. Bu alanın öğretim uygulamalarında yapısalcı kuram kullanılmalıdır. Bunun sayesinde, okullarımız bilim ve teknoloji yönünden hızla gelişen topluma ayak uydurabilir (Ayas ve ark.1993).

Bilimsel bilgiler yeni düşüncelerin ortaya atılıp, denenmesi sonucu, gelişebilir ve değişebilir. Yani, bilimde bir süreklilik ilkesi vardır. Bundan dolayı öğretmenler yeni nesillere araştırmacı bir ruh kazandırmaya çalışmalıdırlar. Böylece, bilimsel bilgilerin bilinen gerçeklerle doğru olduğu ve zamanla değişebileceği fikri öğrencilere aşılanmalıdır. Bilimsel bilgilerin test edilmesinde ve yeni bilgilerin üretilmesinde aşağıdaki yol izlenebilir.

1. Problemi belirleme
2. Problemle ilgili gözlem sonuçlarını derleme
3. Gözlem sonuçlarına dayanan hipotezler ileri sürme
4. Hipotezle ilgili olan diğer gözlenebilir olayları test etmede yardımcı olabilecek durumları belirleme
5. Gözlem sonuçları ile hipotezleri test etme
6. Toplanan bilimsel verilere göre belirlenen hipotezleri kabul etme, ret etme veya değiştirme. (Ayas ve ark.1993)

Bununla beraber bilim adamları bilimsel araştırmalarda bu sırayı her zaman takip etmezler. Bazen alternatif yollar da denerler. Öğretmenler, öğrencilerinin laboratuar çalışmalarında bu adımları ezberleyerek aynen uygulamalarını istememelidir. Çünkü probleme göre izlenecek yol belirlenmelidir. Ancak, çalışmalarda bir rehber olarak yukarıdaki adımların izlenmesinde fayda vardır. Eğer geleceğin bilim adamları olabilecek olan öğrenciler bilimsel bilgiyi üretme yollarını iyi öğrenirlerse, hem bilimsel bilginin nasıl elde edildiğini anlayabilirler hem de kendileri ilgi duydukları alanda orijinal bilgileri keşfederek fen bilimlerinin gelişimine katkıda bulunabilirler (Akdeniz ve ark. 2000).

3.4 Fizik niçin öğretilmeli?

Fizik, evrenimizdeki doğal olayların anlaşılmasıyla ilgili deneyler, gözlemler ve nicel ölçümlere dayanan temel bir bilim dalıdır. Fizik, doğayı anlama, doğal olayların neden ve sonuçlarını öğrenme ve bunları matematiksel metotlarla ifade etme işidir. Burada amaç doğaya insanlığın yararına olacak şekilde yön verebilmektir. Tüm doğa bilimlerinin kaynağı fiziktir ve tüm mühendislik dalları fizik prensiplerini kullanır.

Fen bilimlerinin ve ona dayalı olarak üretilen teknolojinin toplumların gelişmesine sağladığı katkılar sayılamayacak kadar çoktur. Bu nedenle fen bilimlerinin ve onun eğitiminin önemi gittikçe artmaktadır. Fen bilimleri eğitiminde en büyük gelişme ikinci dünya savaşından sonra yaşanmıştır. Rusya'nın, 1957'de ilk uyduyu uzaya fırlatması, gelişmiş batı ülkelerini harekete geçirdi. Teknolojik yarışta geri kalmak istemeyen bu ülkeler, çareyi fen bilimleri eğitimi-öğretimine çok önem verilmesinde ve yeni yaklaşımlarla çağdaş hale getirilmesinde görmüşlerdir (Ayas ve ark. 1993).

Bilim adamlarınca önerilen projelerin desteklenmesi sonucunda, kısa zamanda çok sayıda yeni fen bilimleri müfredatı geliştirildi. Bu yeni programların genel felsefesi, yeni nesilleri araştırmacı bir ruhla yetiştirmekti. Böylece, teknolojinin geliştirilmesi aşamasında ve endüstride ihtiyaç duyulan elemanlar yetiştirilecek ve kalkınma hızlandırılacaktı. Dünya'da ulaşılan bu günkü teknolojik gelişmişlik seviyesinde bu akımın büyük ölçüde katkıları olduğu bir gerçektir. Fen bilimleri eğitiminin temel amaçlarından biri de, öğrencileri bilimsel olarak okur-yazar haline getirmektir.

Bilimsel okur-yazarlık; fen bilimlerinin doğasını bilmek, bilginin nasıl elde edildiğini anlamak, fen bilimlerindeki bilgilerin bilinen gerçeklere bağlı olduğunu ve yeni kanıtlar toplandıkça değişebileceğini algılamak, Fen bilimlerindeki temel kavram, teori ve hipotezleri bilmek ve bilimsel kanıt ile kişisel görüş arasındaki farkı

algılamak olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel okur-yazar niteliğine sahip bireylerden oluşan toplumlar hem yeniliklere kolayca uyum sağlar hem de kendileri yeniliklere önderlik edebilirler (Ayas ve ark. 1993).

Günlük hayatımızda karşılaştığımız, kullandığımız ve gözlemlediğimiz birçok durum fizik, kimya ve biyoloji ile ilgilidir. Bireylerin kendi yaşantılarını etkileyen olayların okulda öğrendikleri bilgilerle ilişkisini kavramaları, onların bilimsel okur-yazar olmalarına büyük ölçüde katkı sağlayacağı bir gerçektir. Eğer okullarda bu ilişki kurulamazsa teknolojinin egemen olduğu günümüzde, bireyler daha kolay bir yaşantı için gerekli bilgi ve becerileri kazanamazlar (Özyürek ve ar. 2001).

Öğrenci, fizikteki ve kimyadaki bilgilerin soyut olmadığını, aksine kendi yaşantılarıyla direkt olarak ilişkili olduğunu algılarlarsa, ona karşı ilgi ve tutumları artacağı için bu bilimi hissederek öğrenir. Hatta bu ilişkilendirme, öğrenmelerini kolaylaştırabilir. Ortaöğretimde fen bilimlerinin okutulmasının temel gerekçelerinden biri de, öğrencilerin çok büyük bir kesiminin ya lise öğreniminden sonra eğitimlerine devam etme şansı bulamamaları ya da sosyal bilimlerde eğitimlerine devam etmeleridir. Yani, bilimsel okur-yazarlığı bütün topluma yaymak için ilkokulda çok basitçe değinilen fizik ve kimya kavramları ve onların teknoloji ve toplumla ilişkileri orta öğretim boyunca etkili bir şekilde verilerek bütünlük sağlanmalıdır. Bu yaklaşım yukarıdaki paragraflarda verilen görüşleri de destekler (Çepni ve ark. 1997).

Fiziğin liselerde öğretilmesinde bir başka önemli nokta ise, adı geçen alanlarda lisans eğitimi yapacak olan gençlere iyi bir temel sağlamasıdır. Bu gençler gelecekte bilime orijinal katkılar sağlayabilecek şekilde yetiştirilmelidirler. Kısacası ortaöğretim bilimselliğin bilinçli bir şekilde kazanılabileceği ilk aşamadır. Fizik gibi fen dersleri ise bu süreçte en etkin kullanılabilecek disiplinlerden biridir. Çünkü bu disiplinlerin gelişmesinde birincil kaynak bilimsel yöntemlerin kullanılmasıdır.

Günümüz teknolojisindeki olağanüstü gelişmeleri takip edebilmek için temel bilimlerin eğitim-öğretimine büyük önem verilmelidir. Temel bilimlerin içerisinde önemli yeri olan fizik alanında eğitim-öğretimin istenilen düzeyde olması için fizik

eğitimindeki eksikliklerin saptanıp uygun çözüm yollarının geliştirilmesi gerekmektedir. Ancak bu sayede bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeleri takip edebilecek, temel bilimlere hakim, araştırmacı ruhlu bilim adamlarının yetiştirilmesi sağlana bilinir. Öğrencilerin günün şartlarına uygun fizik eğitimi alması ve temel bilimlerin içerisinde önemli yeri olan fizik dersinin en iyi şekilde öğrenimi ve öğretimi bir ülkenin bilimsel geleceği açısından çok önemlidir (Aycan ve ark. 2000).

Yirminci yüzyılın başlangıcından beri fizik alanı bariz bir şekilde genişlemiştir. Bir yanda temel keşifler, bilgide yeni konular meydana getirmiş, öte yandan, fiziği birçok insan faaliyetlerine bağlayan pratik uygulamalar çoğalmıştır (Bektaş 1999). Fizik alanındaki bu gelişmeler fizik eğitiminde karşılaşılan zorlukları biraz daha artırmıştır. Hızla gelişen fizik alanında yeni kavramların sayısı artmış, daha yeni konular eklenmiş buna bağlı olarak fizik dersinin öğrenciler tarafından olumlu bir şekilde algılanma oranı düşmüştür. Bu nedenle günümüzde fizik eğitimine verilmesi geren önem de hızla artmaktadır.

Günlük hayatımızda karşılaştığımız, kullandığımız ve gözlemlediğimiz birçok durum, fizik ile ilgilidir. Fizik öğrencilerin hayatına o kadar girmiştir ki; dünyada nereye giderseniz gidin, canlılar, yeryüzü, gökyüzü, hava, su, ısı, ışık, yerçekimi vs. gibi konular olarak daima öğrencilerin çevresinin ayrılmaz bir parçasını teşkil etmektedir. Ülkemizde üniversite sınavlarında fizik sorularını cevaplama yüzdesi çok düşüktür. Üniversiteye lisans eğitimi için gelen öğrencilerinin fizik alanında yeterli temele sahip olmadıkları görülmektedir. Bu eksiklik lisans eğitiminde öğrencilerin ve eğitimcilerin karşısına bir problem olarak çıkmaktadır. Bu durumun düzeltilmesi için orta dereceli okullarda çalışan fizik öğretmenleri lise fizik müfredatında yer alan konuları anlatırken bilişsel gelişim basamaklarını göz önünde bulundurmaları gerekmektedir (Aycan ve ark. 2000).

Öğrenciler fiziği eğer izole olaylar ve formüllerin bir derlemesi olarak anlıyorsa, mantıklı düşünmeye önem vermeleri asla beklenemez. Bu öğrenciler fizik dersine, ilgisiz ya da zeki oldukları için değil, konuyu mecburiyet şeklinde gördükleri

için, düşüncesizce kabul edilebilecek bir tarzda çalışabilmektedirler (Uzunkavak 1998).

Kısaca, günümüz insanının hayatının her safhasını etkileyen teknolojik gelişmeleri algılayıp yorumlayabilmesi için temel bir fizik genel kültürü eğitiminden geçirilmesinin gerekliliği açıkça görülmektedir. Böylece, bireyler bilimin değerini anlar ve ona karşı pozitif bir tutum geliştirir, teknolojinin toplumsal yaşantı üzerinde ki etkisini anlar ve en önemlisi bilim-teknoloji ve toplum arasındaki ilişkiyi ve birbirlerini nasıl etkilediklerini merakla izler. Bunun yanında, fen bilimleri eğitiminden geçen öğrenciler bilimsel süreç becerileri geliştirirler ve bunları daha sonraki yaşantılarının değişik aşamalarında kullanarak hayatlarını kolaylaştırırlar (Çepni ve ark. 1997).

3.5.Fizik Öğretiminin Genel Amaçları

- Fiziğin çok yaygın olan uygulamalarını daha iyi anlamalarına imkan sağlayacak temel kavramları ve kanunları öğretmek,
- Fizik olayları üzerinde bizzat inceleme, gözlem ve deney yaptırmak suretiyle araştırma yollarını kavramalarına, pozitif ve bilimsel bir görüşe sahip olmalarına imkan ve zemin hazırlamak,
- Fiziksel olayları derinliğine ve kapsamlı düşünebilmek, onlara nüfuz etmek,
- İlerde temel bilim dallarında yapacakları öğrenim için gerekli bilgi, tavır ve mahareti kazanmalarını sağlamak,
- Öğrenme yollarını öğretmektir (MEB Teb. Der. Sayı2359).

Açıklamalar :

1. Öğrenciler ferdi çalışmalara yönlendirilmeli, konuların daha yakından incelenmesi ve deney sonuçlarına dayanarak bilimsel düşünme ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı öğretilmelidir.

2. Bugüne kadar elde edilen bilimsel buluşları yapan kişilerin ne kadar basit araçlar kullandıkları, imkanlarının çok az oluşu hatırlatılmalı, bunların üstünlüklerinin sadece bilimsel uygulama ve düşünme kabiliyeti kazanmış sabırlı, çalışkan, olaylarla yakından ilgilenen kişiler olduklarını gösteren örnekler vererek, kendilerine, aynı sabır ve metotlu çalışmalarla bir takım bulgulara varabilecekleri inancı ve cesareti verilmelidir.

3. Öğrencilere, bilimin değiştirilemeyen kesin gerçeklerden ibaret olmadığı bilginin her zaman yeniden gözden geçirilebileceği, yeni denemelerden elde edilecek yeni verilerden yeni sonuçlarla veya yorumlarla varılabileceği fikri verilmeli ve bilimin ancak bilimsel metotlarla eldeki verilerin çeşitli şekillerde yorumlanması, genelleştirilmesi ve yayılması suretiyle gelişeceği görüşü kazandırılmalıdır.

4. Teknolojik gelişmelere temel teşkil eden "Transistörlar" ve "Lazer gibi konular üzerinde ayrıntılı bilgiler verilmelidir.

3.6 Ders Kitaplarının Önemi

Ulaşılabilen kaynaklara göre, ders kitabının ilk defa Eski Mısır'da M.Ö. 4000 yıllarında papirüs rulosu üzerine yazılıp çizilmiş matematik, tıp ve düzlem geometri ile ilgili olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Kaya 2002). Ders kitabı, "bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan veya seçilen bir kitaptır". Benzer bir anlamda, "Belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak önerilen bir kitaptır" (Oğuzkan 1993). Ders kitabı sınanmış, doğruluğu kanıtlanmış bilgileri kapsamaktadır (Kula 1988).

Öğrenciler, ön hazırlık olarak, ders kitaplarını okuyup sınıfa geldiklerinde derse daha aktif katılabilirler. Görüldüğü gibi ders kitapları, ülkelerin vazgeçilemez bir öğretim aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, ders kitaplarının incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda daha kaliteli kitaplara doğru bir yönelim sağlanmalıdır.

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere bakıldığında, ders kitaplarının her zaman önemli bir eğitim aracı olduğu görülmektedir. Örneğin, Japon halkı, ders kitaplarını bir toprak parçası kadar değerli bulmuşlardır. Önceleri Japon öğretmenler, okulda derste iken deprem olduğunda, kurtarılması gereken öncelikler arasında kitapları da belirtmişlerdir. Günümüzde ise Japon eğitimciler, ders kitaplarını öğretim için temel kaynak olarak göstermektedirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde de ders kitaplarının önemli bir yeri vardır. Yapılan bir araştırmaya göre, öğrenciler sınıfta zamanlarının yaklaşık yüzde 80'ini ders kitapları ve ders kitaplarıyla ilgili etkinliklere harcamaktadır. Diğer taraftan Türkiye'de de ders kitapları, temel bir bilgi kaynağıdır (Kaya 2002).

Ders kitabı eğitimin tüm kademelerinde kullanılan bir araçtır. Öğretmenin dersini daha sistemli anlatmasına imkan vermesi nedeniyle de büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin öğretmenin anlattıklarını istediği zaman ve yerde tekrar etmesine yardımcı olduğu için de önemlidir (Duman ve ark. 2001). Eğitimde önemi açık bir şekilde ortaya çıkan ders kitaplarının ülkenin herhangi bir yerinde, her hangi bir tip okulda kullanılabilecek niteliklere sahip olması gerekmektedir. Fen bilimleri öğretiminde ders kitaplarının öğrenci başarısını kolaylaştıracak şekilde seçilmesi ve gerektiği gibi kullanılması önerilmektedir (Colette ve Chiappetta1989).

Ders kitaplarının özellikle, ilköğretimde önemi daha da büyüktür. İlköğretim, matematiksel kavram ve becerileri kazandırmada bir başlangıç dönemidir. Bu nedenle ilköğretim çağındaki çocuklar için yazılacak ve basılacak kitapların niteliği ön plana çıkmaktadır (Kılıç, Atasay vd, 2001). Bu bağlamda ders kitapları, öğretme-öğrenme sürecinin vazgeçilmez ve en çok kullanılan görsel araçlarıdır (Demirel 1999).

Öğretme öğrenme sürecinde öğretmenler birçok araç gereç kullanmaktadırlar. Araç-gereçler, öğretme işinin niteliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Kitaplar ise eğitimde kullanılan, öğrencilere yardımcı en önemli araç gereçlerdendir. Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Duman ve ark. 2001).

Ders kitapları eğitim-öğretim sürecinde yer alan görsel araçlar içerisinde en fazla kullanılanıdır (Demirel 1999). Ders kitapları belirli bir dönemde belirli bir dersin programında ön görülen konuların işlendiği ve öğretmen yardımıyla öğrencilere öğretilmesi gereken bilgileri içeren bir araçtır (Yalın 1996).

Ders kitapları sürekliliği, doğruluğu, değişkenliği tartışılabilen bir olgu olan bilginin yanı sıra görsel, algısal ve zihinsel kazanımların toplamına işaret etmektedir (Kaya 1997). Eğitim ve öğretim etkinliklerinin planlanmasında, uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde ders kitabının önemli bir yeri bulunmaktadır. Kitap, sınıfta öğretmen ve yazı tahtasından sonra en sık başvurulan araçtır (Coşkun ve ark. 1996). Ders kitabı öğretmen ve yazı tahtası ile birlikte verilen tüm bilginin % 99'unu ileten bir ortamdır (Alkan 1996).

Ders kitaplarının ülkemizde sınıf içi öğretiminin içeriğini büyük ölçüde belirlediği, bu nedenle de öğretmenlerin kendilerini ders kitabı kullanma konusunda mecbur hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır (YÖK, Dünya Bankası 1999). Ders kitabı sayesinde öğretmenler çalışmalarını planlamada önemli bir kolaylık elde eder. Bununla birlikte konu bütünlüğü bozulmadan ders işlenmesine yardımcı olur. Beraberinde getirdiği hazır ölçme ve değerlendirme araçları sayesinde de konuların eksiksiz işlenmesine yardımcı olur (Şahin 1999).

Öğretmen dersin amaçlarını, öğrencilere uygulanacak testleri, öğretim stratejilerini ve ödevleri, kullanılan ders kitaplarına göre belirler, ders kitabı

öğretmene sınıf içi öğretme öğrenme faaliyetlerine yönelik fikirler verir (Yalın 1996).

Ders kitabının öğrenciler için faydalarından bir kaçı da şu şekilde sıralanabilir. Öğrencilerin konular arasında bağ kurmalarını kolaylaştırır. Kendi kendilerine öğrenme imkanı sağlar. Öğrendiklerini tekrarlama imkanı verir. Öğrenme eksikliklerini gidermede önemli rol oynar (Kılıç ve Seven 2002).

Ders kitapları öğretim etkinlikleri ile birlikte etkili bir biçimde kullanıldığında, öğrencilerin okuma ve düşünme becerilerini geliştirebilir. Ders kitabı aracılığıyla öğrenciler konu ile ilgili temel kavramları, tamamlanmış tümce yapılarını öğrenirler, sözcük dağarcıkları artar. Ayrıca birçok öğrenci karmaşık bir metinden ana fikri bulma, okuduğunu sentezleme, önceden bildikleri ile okuduğu bilgiyi bütünleştirerek yeniden yapılandırabilme konularında yardıma ve eğitime gereksinim duyabilir ve bunları kazanmada ders kitaplarından yararlanabilir (D.Gisi ve Willett 1995). Tor (2003)'un Türkiye'de yaptığı bir çalışmaya göre de ilköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin ödevlerini yaparken yararlandıkları kaynaklar arasında ilk sırayı ders kitapları almaktadır. Bunu sırasıyla ansiklopediler, yardımcı ders kitapları, bilgisayar ve eğitim CD'leri almaktadır(Koca ve Şimşek 2001).

Öğretmen adayları almış oldukları eğitim-öğretim sonunda belli bir bilgi birikimine sahip olurlar. Öğretmenin bilgisi lise düzeyinin üstünde oluğundan dolayı öğrencilerin anlayabilecekleri bilgileri vermekte birtakım zorluklar yaşarlar. Öğretmenler bu zorlukları aşmak için, bazı araç ve kaynaklardan yararlanmaktadırlar. Çünkü öğretmen neyi, kime, niçin, nasıl, ne zaman ve nerede öğreteceği sorularına cevabı, kullandığı kaynak ve araçlardan yararlanarak verir (Çepni ve ark. 2001).

Kitaplar, öğretimde öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasına ve konuyu daha sistematik sunmasına olanak verir. Ancak öğretmen derste, kitabın tutsağı olmaması gerektiğini bilmelidir. Bu bağlamda sınıfın öğretmeni kitabın yazarı değil, kendisidir. Öğretim sürecinde ders kitaplarının hazırlanmasındaki temel ilke,

kitapların öğretim programında belirlenen davranışları yani; bilgi beceri ve özellikleri öğrencilere kazandıracak faaliyetleri içermesi ve bu faaliyetlere rehberlik edici nitelikte olmasıdır. Kitaplar öğrenciye öğrenme yaşantıları sunar ve mümkün olduğunca çok ve değişik etkinliklere yönelmesini sağlar. Ders kitapları konu ya da ünite başlangıcında, öğrencilerin dikkatini çeker, onları istekli kılarak öğretime hazır hale getirir. Ünite sonunda kontrol ve pekiştirmeyi sağlamak amacıyla, öğrencinin gözlem, deney ve araştırma yapmasını sağlayarak belli sonuçlara kendi kendine ulaşmasına olanak verir (Yağbasan ve ark.2005).

Ders kitapları, öğretmen ve öğrenci arasında üstlendikleri köprü görevi ile farklı okul sistemlerinde de önemli bir yere ve öneme sahiptirler. Öğretmen ve öğrenci ikilisi, eğitimin olmazsa olmaz iki bileşenidir. Eğitimin niteliği de kuşkusuz ki bu iki ana bileşenin niteliklerinden çok etkilenir. Öğretim programı, ders kitabı, okul binası, dersliklerin donanımı, öğrenme ortamı ve bu ortamda yer alan destekleyici personel, yardımcı malzeme ve çevre, eğitimin niteliğini etkileyen ikinci plandaki unsurlardır. Bunların içinde ders kitabına yüklenen görev, öğretmene ulaşılamadığı durumlarda öğretmenin görevini üstlenmek suretiyle öğrenciye bilgi vermek ve çalışmalarını yönlendirmektir. Ders kitabının öğretmen cephesinden görünümü, dersin okutulduğu sınıf için programlanmış olan ders içeriğini sırayla sunmak suretiyle içeriğin düzenli, aşamalı, eksiksiz verilmesini sağlayan, öğrencilere verilecek ödevleri önemli ölçüde içeren güçlü bir araç olmasıdır. Bu işlevi dikkate alındığında ders kitabının önemi, özellikle deneyimsiz öğretmenler için açıkça ortadadır(Dayak 1998).

Ders kitaplarının tasarımı ile ilgili bir çalışmada Türkiye'de genelde kitap geliştirmede dikkate alınan unsurun içerik olduğu bildirilmektedir (Yalın 1996). Ders kitaplarının sadece bilgilerin bir araya getirildiği bir araç olmaktan ziyade bilgilerin öğrenilmesini kolaylaştıran etkileşimli bir araç olması gerektiği savunulmaktadır. Bir ders kitabının öğretimsel etkililiği dört temel değişkene bağlı olduğu bildirmektedir:

1) Kitabın okunabilirlik düzeyi
2) Kitabın içerik ve yapısı

3) Kitabın örüntü özellikleri

4) İlgi, motivasyon, ön bilgi ve beceri gibi öğrenci özellikleridir.

Öğrencilerin öğrenme, hatırlama, düşünme ve problem çözme becerilerini geliştiren ders kitapları tasarlamanın ancak; öğretme, öğrenme ve kitap tasarımı ile ilgili bilimsel araştırma bulgularının kitap tasarımlarına uygulanmasıyla mümkün olabileceği belirtilmektedir (Eşgi 2005).

Ortaya atılan yeni kuramlar ve bilimsel çalışmalar ders kitaplarının eğitim öğretim faaliyetlerini daha iyi nasıl oluşturulabileceğini, nasıl oluşturulması gerektiğini, öğrenci için nasıl daha anlamlı öğrenmeler sağlayacak biçimde tasarlanması gerektiğini bir çalışma problemi olarak önümüze getirmektedir. Bu bilimsel problem ders kitaplarının değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeler ışığında yeniden oluşturulması ile çözülebilir (Eşgi 2005).

Fizik dersi çoğu öğrenciye göre anlaşılması zor olan, soyut ve karmaşık bilgilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin bu yargıya varmalarında mevcut fizik ders kitaplarının biçimsel görünümü, yapısı ve konuyu sunuşu önemli rol oynamaktadır. Birçok gelişmiş ülke, bireylerini fen bilimleri okur-yazarı yapma gayretindedir. Bundan dolayı son yıllarda fen bilimleri eğitimine özel önem verilmeye başlanmıştır. Bu eğitim yaklaşımının etkileri ülkemize de ulaşmıştır. Bunun sonucunda çok sayıda fen bilimiyle ilgili yeni ders kitabı yazılmıştır (Ayvacı ve ark. 1999).

Fizik eğitimi veren öğretmenlerin geleceğin araştırmacı ve bilim adamlarını yetiştirirken, öğrencilerin bu derse karşı olan önyargılarını yıkmaya yönelik bir eğitim vermesi, ayrıca eğitim-öğretim için en uygun metotları ve ortamları kullanması gerekir.

Fizik eğitimcileri, öğrencilere "Fiziğin yaşantılara olumlu katkılarını" hissettirmelidir. Fizik dersi kişinin yaşantısını etkilediği ölçüde önem ve değer taşır cümlesi dikkate alınarak fizik dersinin somutlaştırılması, ilgi çekici duruma getirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin daha çok soyut bilgiler topluluğu olarak gördüğü fizik dersi, her türlü laboratuar imkanları, eğitim teknolojisi ve çağa uygun

öğretim metotları ile öğrencilere sunulmalı ve böylece öğrencilerin dersi daha kolay algılamaları sağlanmalıdır. Ancak bu sayede öğrencilerin fizik dersine karşı önyargıları yok edilebilir ve beklenilen başarıya ulaşılır (Aycan ve ark. 2000).

Öğretmenler, dersini cazip hale getirmek ve öğrenci etkinliğini sağlamak amacıyla fizikteki gelişmelerin toplum hayatımıza katkıları üzerinde durmalıdır. Aynı zamanda fizik ders kitaplarının çağa uygun, toplumun ve bireyin ihtiyaç ve isteklerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi de gerekmektedir. Bununla birlikte liselerde hangi ders kitabının okutulacağına zümre öğretmenler kurulu karar vermektedir (Resmi Gazete, Sayı 23431)(EK-2)(EK-4). Bu karar sürecinde hangi ölçütlerin kullanılacağı açık olmadığı gibi kişiden kişiye de değişmektedir. Bu amaçla hazırlanmış ve öğretmenlerin kullanımına sunulmuş standart bir değerlendirme ölçeği mevcut değildir (Çepni ve ark. 2001).

3.7 Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği

Ülkemizde Talim ve Terbiye Kurulunun belirlediği genel ölçülere göre ders kitapları geliştirilmektedir (Resmi Gazete, Sayı 7981). Geliştirilen ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin yapılan bazı araştırmalarda, birçok ders kitabının farklı yazar adlarıyla ancak bir öncekilerin taklidi olacak tarzda yeniden yazıldığı ve önceki bilimsel ya da matematiksel hataların bile aynen tekrar edildiği ortaya çıkarılmıştır. Aynı şekilde Ayvacı ve arkadaşları (1999) tarafından fizik ders kitaplarını değerlendirmek için yapılan bir araştırmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Fizik ders kitaplarının resim, şekil ve grafik yönünden eksiklikleri olduğu, kitaplarda yer alan deneylerin laboratuardaki malzemelere uygun olmadığı ve bilgilerin güncel olmadığı bir çok fizik öğretmeninin ortak şikayeti olarak karşımıza çıkmaktadır(EK-3).

Türkiye'de ki öğretim kurumlarında ders kitabı olarak okutulacak kitapların genel özellikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından tespit edilmektedir. Hazırlanan kitaplar inceleme komisyonları tarafından incelendikten sonra, uygun görüldüğü takdirde 5 yıl süreyle ders kitabı olarak okutulmak üzere kabul edilmektedir. Belirlenen özellikler daha çok kitapların fiziksel özelliklerini ön planda tutmaktadır. Ders kitabının içerik yönünden değerlendirilmesi komisyon üyelerince farklılıklar gösterebilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 5. maddesinde ders kitaplarında aranacak nitelikler şu şekilde sıralanmaktadır.

1) Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içermez.

2) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen "Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

3) Temel insan haklarına aykırılık taşımaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermez.

4) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.

5) Reklâm niteliğinde öğeleri içermez.

Ders kitapları, Ders Kitaplarında Aranacak Nitelikler ile Yayın Evlerinde Aranacak Şartlar, Ders Kitaplarının Hazırlanması, İncelenmesi, Değerlendirilmesi ve Eğitim Araçlarının Seçimine İlişkin Yönergede belirtilen hükümlere uygun olarak hazırlanır. Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları yönetmeliği kitapların hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili esas ve usuller yönergesinin (T.Dergisi 2434), 5. maddesinde kitapların özelliklerine ilişkin ayrıntılı ölçütler bulunmaktadır. Bu yönergeye göre;

a) Kitaplar ders programına uygun olarak hazırlanır. Ders kitabı yazar veya yazarlarının, ders programı ve ders kitabı ile branş ilgisinin veya yakınlığının olması gerekir. Ders kitaplarında, yazar veya yazarlardan başka grafiker, tasarımcı, resimleyen ile dil ve imlâ kuralları yönünden inceleyen gibi elemanların isimlerine de yer verilir.

Ayrıca ders kitaplarında;

1) Konular, günlük hayatla bağlantılı olarak bilimsel, doğal, sosyal, estetik, ekonomik ve kültürel boyutları içinde ele alınır. Sınıf veya dönem seviyelerine göre öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak ve onlara günlük hayatlarında uygulama imkânları sağlayacak konular veya üniteler halinde işlenir.

2) Her ünite veya konu; problemleri belirtme, araştırma, inceleme ve gözlem yolu ile problemleri sıralama, gerekli deneyleri yapma, bu deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek genelleme yapma şeklinde sıralanan bilimsel düşünme metodunu kuvvetlendirecek şekilde işlenir.

3) Öğrencilerin gelişim basamakları dikkate alınarak seviyelerine uygun dil ve ifade kullanır.

b) Kitaplarda, konular sistemli bir şekilde işlenir.

Bunun için;

1) Dersin özelliğine göre bölümler veya ünitelerle konular arasında hacim bakımından, programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur. Kitapların forma sayısı, dersin özelliğine, sınıf ve dönem seviyesine göre öğretim programında belirtilir.

2) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

3) Programda belirlenen eğitim-öğretim ilkelerine uyulur.

4) Kazandırılacak esas davranış, bilgi ve beceriler, mümkün olduğu kadar sınıf veya dönem seviyesine göre kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir. Temel bilgileri, kazandırmak için açıklamalara gerek duyulursa, bu bilgilerin açıklanmasına yetecek kadar ayrıntılara yer verilir. Gereksiz bilgilerden kaçınılır.

5) Konuların işlenmesinde, aynı sınıf veya dönemde okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Önceki sınıf veya dönemlerin konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantı, kurulur. Ayrıca, sonraki sınıf veya dönemlere hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.

6) Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının, öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilir. Ayrıca, gezi, gözlem, deney, araştırma ve ödevler arasında ilişki ve uygunluk sağlanır.

7) Metinlerde doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılır.

c) Kitaplardaki konular, öğretime yardımcı unsurlarla beslenerek daha anlaşılır hale getirilir. Bunun için;

1) Kitaplarda; öğrencileri çalışmaya, araştırmaya, gözlem ve deney yapmaya ve düşünmeye özendirici, yönlendirici hazırlık soruları, araştırma konuları, deneyler ve işlemler yer alır. Ayrıca, her bölüm veya ünite sonunda, dersin özelliğine göre değişik ölçme araçlarının kullanıldığı değerlendirme sorularına yer verilir.

2) Kitaplarda; konuları açıklayıcı resim, fotoğraf, tablo, grafik, şema, plân, harita ve benzeri öğretime yardımcı unsurlar bulunur. Bunlar, metinlerin kolay kavranmasını sağlayacak biçimde, uygun yerlere konur ve gerekli açıklamalar yapılır. Ayrıca, kitaplarda öğrencileri millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede, yol gösterici ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdirici okuma parçalarına yer verilir.

3) Aynen yazılması gereken yabancı kelimelerin yanlarında parantez içinde Türkçe okunuşları da gösterilir.

4) Her kitabın, programlarda belirtilen hususlara ilâve olarak başında ve sonunda yer alması gerekenler, "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi ile İlgili Esas ve Usuller" içerisinde belirlenir ve Tebliğler Dergisi'nde yayımlanır.

d) Kitaplar, estetik bakımdan yeterli ve göz sağlığına uygun olur. Bunun için;

1) Kitaplar, mümkün olduğu kadar kaliteli kâğıda basılır.

2) Resim, fotoğraf, grafik, şema, plân, harita ve benzeri unsurların yerleştirilmesinde, görünümün yanı sıra, eğiticilik ve öğreticilik vasfına da önem verilir. Baskıların açık, net, estetik ve anlaşılır olması sağlanır.

3) Kitaplar kullanılabilir ve korunabilir nitelikte hazırlanır.

Yönergede sıralanan özelliklere sahip kitaplar, MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nca 5 yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmektedir. Kurulca kabul edilen ders kitapları, okullarda kullanılmak üzere seçilirken MEB Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 23. maddesi uygulanmaktadır. Bu maddeye göre

Madde 23- (Değişik: 12.8.1998/23431 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının seçiminde aşağıdaki yol izlenir.

a) Kurulca kabul edilen ders kitaplarının yayımlandığı Tebliğler Dergisinin her öğretmen tarafından incelenmesi okul yönetimince sağlanır.

b) İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları, ilgili sınıf ve branş öğretmeni tarafından seçilir.

Sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni, seçtikleri kitapların seçme gerekçeleri konusunda zümre öğretmenler kuruluna bilgi verirler. Bu toplantıya okul-aile birliği başkanı ya da uygun göreceği üyelerin katılması sağlanır.

Sınıf ve branş öğretmeni, seçtiği kitap listesini gereği için okul müdürlüğüne sunar (EK-2).

c) Okul yönetimleri, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen ders kitapları çeşitlerinin okul ve sınıf kitaplıklarında bulundurulmasına özen gösterirler.

d) (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bakanlık, (Değişik ibare : 18.5.2006/26172 RG) resmî ilköğretim ve ortaöğretim kurumları öğrencileri için belirleyeceği derslerin kitaplarını satın alabilir. Bu ders kitaplarının seçiminde, Yönetmeliğin kitapların seçimine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

4. MATERYAL VE METOT

4.1. Araştırmanın Gerekçesi

Günümüzde ders kitaplarının hangi kriterlere göre değerlendirileceği büyük önem taşımaktadır. Geliştirilen bazı değerlendirme ölçeklerinin tatmin edici boyutlara ulaşmadığı yine yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur (Ayvacı, Çepni ve Akdeniz 1999).

Genel çerçeve olarak bir ders kitabında başlıca şu özellikler aranmalıdır.

- Ders kitapları genel olarak Türk Milli Eğitim Sistemi içinde kullanılmaktadır. Bu nedenle Türk Milli Eğitimi'nin amaçları ve eğitim sistemine uygun olarak hazırlanmış olmalıdır. Bununla ilgili olarak Anayasa, ilgili yasalar ve Talim ve Terbiye Kurulunun konuyla ilgili hükümleri dikkate alınır.
- Ders kitaplarında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından belirlenen konuların amacı ve bunlarla ilgili öğrenci kazanımları tam ve eksiksiz olarak bulunmalıdır.
- Ders kitaplarında kullanılan dil, verilen resimler, çizimler çok önemlidir.

Bu gözle piyasada bulunan ders kitapları incelendiğinde çok iyi sonuçlar alınmamaktadır. Ülkemizde birçok araştırmacı son zamanlarda ders kitabı değerlendirme ölçekleri konusuna özel önem verilmesi gerekliğini savunmaktadır (Ayvacı, Çepni ve Akdeniz 1999). Hatta bu konuda bazı önemli çalışmalar da mevcuttur. Fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği konusunda en kapsamlı çalışma Çepni ve Ayvacı'ın yaptığı çalışmadır. Keleş (2001), hazırladığı 75 soruluk likert tipi değerlendirme ölçeğini 60 fizik öğretmeni ve bu öğretmenlerin kullandığı farklı kitaplar üzerinde uygulamıştır. Ancak şu ana kadar yapılan çalışma ve araştırmalarda

aynı ders kitabına ait araştırma sonuçları değerlendirilip sonuçlandırılmamıştır. Bu çalışmada, Çepni'nin ve Keleş'in geliştirdiği ölçek sadeleştirilmiştir. Ölçek yeni hali ile çalışmaya başlandığı tarihte halen kullanılmakta olan MEB Lise II Fizik Ders Kitabına (Karaarslan İ., Zengin F., Altuntaş A., Tütüncü A. Liseler İçin Fizik II, Semih Ofset, Ankara, 2005) uygulanarak sonuçları tartışılmıştır.

Uygulamalı olarak yapılan bu çalışma sonucunda elde edilecek bilgilerin sürdürülen eğitim çalışmalarına katkı sağlayacağı, bu araştırmanın benzer araştırma yapan veya yapacak olan alan uzmanlarına, araştırmacılara kaynak teşkil edebileceği düşünülmektedir.

4.2. Amaç

Seçilen ders kitabı değerlendirme ölçeğini Lise II fizik Ders Kitabına uygulayarak, ölçeğin tutarlı sonuçlar verip vermediğini araştırmak, bu sonuçlara göre de Lise II fizik ders kitabını içerik, resimler, hazırlık, değerlendirme ve etkinlikler yönünden araştırmak amaçlanmıştır.

4.3. Evren

Araştırmanın evreni Konya ili orta öğretim kurumlarındaki Fizik Öğretmenleridir. Araştırma, araştırma grubunu oluşturan fizik öğretmenlerine Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği uygulanarak yapılmıştır.

4.4. Örneklem

Örneklem, Konya İli Selçuklu, Meram, Karatay, Sarayönü, Karapınar ve Ereğli ilçelerindeki bazı Liselerde görev yapan Fizik Öğretmenleridir.

4.5. Değerlendirme Ölçeğinin Hazırlanması

Araştırma konusu ile ilgili literatür taranarak, elde edilen bilgiler araştırmanın teorik kısmını ve dayanaklarını oluşturmuştur. Çalışmada kullanılan Fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği temel olarak Çepni ve Keleş (2001)tarafından yapılan araştırmadan alınmış ve uzman görüşü ile sadeleştirilerek son şekli verilmiştir(EK-1). Ölçek, 5'li likert tipli 30 sorudan oluşmuştur. Kullanılan ölçek gereği, değerlendirilmeye alınan her hangi bir fizik ders kitabı, en az 30 en fazla 150 puan alabilmektedir.

4.6. Tanımlar ve Kısaltmalar

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
N : Öğretmen Sayısı
S : Standart Sapma
$\overline{\mathbf{X}}$: Aritmetik ortalama

4.7. Verilerin Toplanması

Konya ili merkez ilçeler başta olmak üzere yakın ilçelerde bulunan orta öğretim kurumlarında çalışmakta olan fizik öğretmenleri ile görüşülerek, çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın amacı, yöntemi ve öğretmelere düşen görevler ifade edilerek yardımları talep edilmiştir.

Araştırmaya katılmaya karar veren 50 fizik öğretmenine 50 adet MEB Lise II Fizik Ders Kitabı (Karaarslan İ., Zengin F., Altuntaş A., Tütüncü A. Liseler İçin Fizik II, Semih Ofset, Ankara, 2005) ve 50 adet Fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği dağıtılmıştır. İncelemeleri için verilen bir haftalık süre sonunda ancak 45 katılımcıdan sonuçlar alınabilmiştir. 5 katılımcı çalışmaya katılmayacaklarını ifade etmişleridir.

4.8. Kabuller

1. Fizik öğretmenlerine verilen bir haftalık ön inceleme sürelerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılan fizik öğretmenlerinin, hazırlanan ölçeği doldururken gerekli özen ve dikkati gösterdikleri düşünülmüştür.

4.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu çalışma orta öğretim Lise II Fizik dersine giren Fizik öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Bu araştırmada 43 Erkek, 2 bayan fizik öğretmeni ile çalışılmıştır.
3. Araştırmada Konya il merkezindeki Anadolu L. Genel Lise ve Teknik liseler ve Meslek Liselerinde çalışmakta olan Fizik Öğretmenleri ile görüşülmüştür.
4. Araştırma sonuçları SPSS 11.5 ve Excel programları ile analiz edilmiştir.
5. Araştırmada örnek kitap olarak Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında yazdırmış olduğu Lise II Fizik ders kitabı kullanılmıştır (Karaarslan İ., Zengin F., Altuntaş A., Tütüncü A. Liseler İçin Fizik II, Semih Ofset, Ankara, 2005).

4.10. Araştırma Yöntemi

Araştırma, tarama yöntemi ve uygulamalı yöntem kullanılarak yapılmıştır. Bu nedenle ilk olarak araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.

Araştırmada, fizik, kimya ve matematik branşlarında daha önceden yapılmış benzer çalışmalar literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Çepni ve Keleş'in geliştirdiği 75 soruluk ölçek ile çalışmaya karar verilmiştir. Ölçeğe son şekli, Yr.Doç.Dr. Hatice GÜZEL rehberliğinde verilmiştir. Lise II Fizik ders kitabı ve Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği, farklı okullarda görev yapan ve farklı mesleki kıdeme sahip 45 fizik öğretmenine dağıtılmış ve bir hafta süresince incelemeleri istenmiştir. İnceleme sonunda Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeğini doldurmaları istenmiştir. Elde edilen değerlendirme sonuçları SPSS 11.5 aracılığıyla %95 güvenirlikte minimum ve maksimum sınırları araştırılmıştır. Ayrıca Excel programı yardımıyla da çeşitli yönlerden ölçek tutarlılıkları analiz edilmiştir.

4.11. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Fizik öğretmenlerine dağıtılan Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği 30 adet 5'li likert tipi sorudan oluşmaktadır (EK-1). Ölçeğin değerlendirilmesinde 150 puan esas alınmıştır. Aynı kitap üzerinde inceleme yapan farklı mesleki kıdeme sahip 45 fizik öğretmenin vermiş olduğu puanlar, bilgisayar ortamında SPSS 11.5 (The Statistical Package for The Social Sciences) for Windows istatistik programı kullanılarak, %95 güven aralığında analiz edilerek, alabileceği maksimum ve minimum puanlar araştırılmıştır.

Ölçek değerleri, farklı guruplar halinde, toplu olarak, kıdem yıllarına göre farklı açılardan karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın yazım ve istatistik işlemlerinin tamamı Pentium IV 2.0 işlemcili bir bilgisayar kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın her aşamasında uzman danışmanlığına başvurulmuştur.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği kullanılarak elde edilen sonuçlar Tablo 5.1.'de toplu olarak verilmiştir.

Tablo 5.1. Lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Abdullah ACAR	Meram Konya Lisesi	E	24	127
2	Abdullah DERYAL	Selçuklu Anadolu İHL	E	5	121
3	Abdullah TELLİ	Cemil Keleşoğlu L.	E	7	109
4	Ahmet ELBİ	Meram Anadolu Lisesi	E	30	116
5	Ahmet ÜÇTAŞ	Meram ATL ve EML	E	15	121
6	Ahmet Yavuz KEŞKE	S.D. M.P A.L.	E	8	116
7	Akif AYTAÇ	M. Akif ERSOY A.L.	E	15	111
8	Ali AKBAY	Meram Konya Lisesi	E	17	134
9	Ali GÜVEN	Cumhuriyet Lisesi	E	20	60
10	Ali Osman ACAR	Meram EML	E	10	98
11	Arif ERÖZ	Selçuklu EML	E	20	121
12	Ayla ERGAN	M. Akif ERSOY A.L.	K	11	95
13	Bilal TÜRKCAN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	16	118
14	Celalettin DİNÇ	Meram Anadolu Lisesi	E	23	114
15	Erdal YILMAZ	Ereğli İHL	E	6	94
16	Ersoy Erkan ŞEN	Fatih EML	E	14	112
17	Firdevs TÜFEKÇİ	M. Akif ERSOY A.L.	K	23	133
18	Gülşen ŞİMŞEK	Selçuklu Anadolu İHL	K	13	121
19	Güven Çetin ERDENAY	Cumhuriyet Lisesi	E	13	126
20	Habib KAPLAN	Adil Karaağaç ATL	E	14	126
21	Halil EĞER	M. Akif ERSOY A.L.	E	14	109
22	Halil İbrahim VURAL	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	109
23	Hasan KÜÇÜKAŞCI	Cumhuriyet Lisesi	E	24	115
24	İsmail Kasım SARIALTIN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	11	99
25	İsmail KOL	Meram Anadolu Lisesi	E	17	126
26	İsmail YAPICI	Meram Anadolu Lisesi	E	15	109
27	Lütfi YILDIZ	Fatih EML	E	9	81
28	M. Ali KAYIŞ	Meram Anadolu Lisesi	E	18	121
29	Mehmet Ali CANDAN	Meram Konya Lisesi	E	24	130
30	Mehmet DOĞAN	Muhittin Güzelkılıç L.	E	10	134
31	Mehmet DOĞRU	Dr. Ali Rıza Bahadır TML	E	15	121
32	Mehmet Okan ERDAL	Sarayönü A.L	E	6	107
33	Mehmet PINAREVLİ	Cumhuriyet Lisesi	E	28	103
34	Mesut KILIÇ	Zeki Özdemir Lisesi	E	13	114
35	Oğuz TAŞDELEN	Selçuklu TML	E	14	109
36	Ramazan ALTINDAĞ	M. Akif ERSOY A.L.	E	29	82
37	Ramazan YETİŞİR	Karapınar Lisesi	E	20	139
38	Rıza AYGÜN	M. Akif ERSOY A.L.	E	26	148
39	Sabri URGAN	Selçuklu Lisesi	E	14	115
40	Savaş UĞUR	Dumlupınar Lisesi	E	14	98
41	Tahir Barış ÜNLÜ	Naciye Mumcuoğlu L.	E	10	112
42	Tekin EKİNCİ	Selçuklu Lisesi	E	14	95
43	Ufuk ATICI	Muhittin Güzel Kılıç L.	E	12	126
44	Veysel SÜER	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	127
45	Yusuf ERDEM	Meram ATL Ve EML	E	14	133
			Ortalama		114,11

Tablo 5.1.'de görüldüğü gibi 45 fizik öğretmeninin, Lise II fizik ders kitabını inceleyerek vermiş oldukları puanların ortalaması 114,11 bulunmuştur. Lise II Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Sonuçlarının t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo 5.2.'de verilmiştir.

Tablo 5.2. Lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	45	44	114,11	16,51	109,15	119,07

Tablo 5.2.'de görüldüğü gibi yapılan istatistiksel analiz sonucunda 45 fizik öğretmeninin Lise II Fizik Ders Kitabını değerlendirerek verdikleri puanların standart sapması (S), 16,51 olarak bulunmuştur.

İstatistiksel analiz ile elde edilen standart sapma değerlerini anlamlandırmak amacıyla Tablo 5.3.' de gösterilen tanımlama anahtarı kullanılmıştır.

Tablo 5.3. Standart sapma değerlerini tanımlama anahtarı.

Standart Sapma Değerlendirme Tanımlayıcıları					
Tanımlar	ÇOK YAKIN	YAKIN	BENZER	FARKLI	ÇOK FARKLI
Değerler	$S \leq 10$	$10 < S \leq 14$	$14 < S \leq 18$	$18 < S \leq 22$	$22 < S$

Tablo 5.3.'de gösterilen tanımlama aralıkları ölçü alındığında, 45 fizik öğretmeninin Lise II Fizik Ders Kitabına verdikleri puanların 16,51 değerindeki standart sapması, fizik öğretmenlerinin aynı kitaba ilişkin BENZER düşünceleri olduğunu göstermektedir. %95 güvenirlik analizi sonucunda, aynı kitabın daha fazla fizik öğretmeni tarafından incelenmesi sonucu alacağı minimum puanın 109,15 ve alacağı en fazla puanın 119,07 olabileceği tespit edilmiştir.

5.1. Anadolu Liselerinde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri

Anadolu Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin Lise II Fizik Ders Kitabını değerlendirme sonuçları Tablo 5.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.4. Anadolu liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Abdullah ACAR	Meram Konya Lisesi	E	24	127
2	Abdullah DERYAL	Selçuklu Anadolu İHL	E	5	121
3	Ahmet ELBİ	Meram Anadolu Lisesi	E	30	116
4	Ahmet Yavuz KESKE	S.D. M.P A.L.	E	8	116
5	Akif AYTAÇ	M. Akif ERSOY A.L.	E	15	111
6	Ali AKBAY	Meram Konya Lisesi	E	17	134
7	Ayla ERGAN	M. Akif ERSOY A.L.	K	11	95
8	Celalettin DİNÇ	Meram Anadolu Lisesi	E	23	114
9	Firdevs TÜFEKÇİ	M. Akif ERSOY A.L.	K	23	133
10	Gülşen ŞİMŞEK	Selçuklu Anadolu İHL	K	13	121
11	Halil EĞER	M .Akif ERSOY A.L.	E	14	109
12	İSMAİL KOL	Meram Anadolu Lisesi	E	17	126
13	İsmail YAPICI	Meram Anadolu Lisesi	E	15	109
14	M. Ali KAYIŞ	Meram Anadolu Lisesi	E	18	121
15	Mehmet Ali CANDAN	Meram Konya Lisesi	E	24	130
16	Mehmet Okan ERDAL	Sarayönü A.L.	E	6	107
17	Ramazan ALTINDAĞ	M.Akif ERSOY A.L.	E	29	82
18	Rıza AYGÜN	M.Akif ERSOY A.L.	E	26	148
			Ortalama		117,78

Tablo 5.4.'de Anadolu Liselerinde görev yapan 18 Fizik öğretmeninin, Lise II Fizik ders kitabını inceleyerek vermiş oldukları puanlar gösterilmiştir. Anadolu Liselerinde görevli Fizik Öğretmenlerinin vermiş oldukları puanların ortalaması 117,78 olarak bulunmuştur. Anadolu Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin yapmış oldukları değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.5.'de verilmiştir.

Tablo 5.5. Anadolu liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	18	17	117,78	15,10	110,27	125,29

Tablo 5.5.'de görüldüğü gibi Anadolu Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinde standart sapma 15,10 olarak bulunmuştur. Bu değer Anadolu Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin Lise II Fizik Ders Kitabına ilişkin düşüncelerinin BENZER olduğunu göstermektedir. Anadolu Liselerinde daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda Lise II Fizik ders kitabı, %95 güvenirlik ile en az 110,27 ve en çok da 125,29 puan alabileceği hesaplanmıştır.

5.2. Genel Liselerde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri

Genel Liselerde görev yapan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.6. Genel Liselerde görev yapan fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Abdullah TELLİ	Cemil Keleşoğlu L.	E	7	109
2	Ali GÜVEN	Cumhuriyet Lisesi	E	20	60
3	Bilal TÜRKCAN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	16	118
4	Güven Çetin ERDENAY	Cumhuriyet Lisesi	E	13	126
5	Halil İbrahim VURAL	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	109
6	Hasan KÜÇÜKAŞCI	Cumhuriyet Lisesi	E	24	115
7	İsmail Kasım SARIALTIN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	11	99
8	Mehmet DOĞAN	Muhittin Güzelkılıç L.	E	10	134
9	Mehmet PINAREVLİ	Cumhuriyet Lisesi	E	28	103
10	Mesut KILIÇ	Zeki Özdemir Lisesi	E	13	114
11	Ramazan YETİŞİR	Karapınar Lisesi	E	20	139
12	Sabri URGAN	Selçuklu Lisesi	E	14	115
13	Savaş UĞUR	Dumlupınar Lisesi	E	14	98
14	Tahir Barış ÜNLÜ	Naciye Mumcuoğlu L.	E	10	112
15	Tekin EKİNCİ	Selçuklu Lisesi	E	14	95
16	Ufuk ATICI	Muhittin Güzelkılıç L.	E	12	126
17	Veysel SÜER	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	127
			Ortalama		111,71

Tablo5.6.'da görüldüğü gibi genel liselerde görev yapan 17 fizik öğretmeninin Lise II Fizik ders kitabına ilişkin yaptıkları değerlendirmelerin ortalaması 111,71 olarak hesaplanmıştır. Genel Liselerde görev yapan fizik öğretmenlerinin yapmış oldukları değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.7. de verilmiştir.

Tablo 5.7. Genel liselerde görev yapan fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	17	16	111,71	18,27	102,31	121,10

Tablo 5.7'de görüldüğü gibi Genel Liselerde görev yapan fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonucunda, standart sapma 18,27 olarak bulunmuştur. Bu değer Genel Liselerde görev yapan fizik öğretmenlerinin kitaba ilişkin düşüncelerinin birbirlerine göre FARKLI olduğunu göstermektedir. Genel Liselerde görev yapan daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 102,31 ve en çok da 121,10 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

5.3. Meslek Liselerinde Görev Yapan Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri

Meslek Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.8. Meslek liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Ahmet ÜÇTAŞ	Meram ATL ve EML	E	15	121
2	Ali Osman ACAR	Meram EML	E	10	98
3	Arif ERÖZ	Selçuklu EML	E	20	121
4	Erdal YILMAZ	Ereğli İHL	E	6	94
5	Ersoy Erkan ŞEN	Fatih EML	E	14	112
6	Habib KAPLAN	Adil Karaağaç ATL	E	14	126
7	Lütfi YILDIZ	Fatih EML	E	9	81
8	Mehmet DOĞRU	Dr. Ali Rıza Bahadır TML	E	15	121
9	Oğuz TAŞDELEN	Selçuklu TML	E	14	109
10	Yusuf ERDEM	Meram ATL ve EML	E	14	133
			Ortalama		111,60

Tablo5.8.'de görüldüğü gibi meslek liselerinde görev yapan 10 fizik öğretmeninin Lise II Fizik Ders Kitabına ilişkin yaptıkları değerlendirmelerin ortalaması 111,60 olarak hesaplanmıştır. Meslek Liselerinde görev yapan fizik

öğretmenlerinin yapmış oldukları değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.9.'da verilmiştir.

Tablo 5.9. Meslek liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	10	9	111,60	16,22	99,99	123,20

Tablo 5.9.'de görüldüğü gibi meslek liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin yapmış oldukları değerlendirmelerinde standart sapma 16,22 olarak bulunmuştur. Bu değer meslek liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin Lise II Fizik Ders Kitabına ilişkin düşüncelerinin BENZER olduğunu göstermektedir. Meslek liselerinde görev yapan daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 99,99 ve en çok da 123,20 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

5.4. Fizik Öğretmenlerinin Değerlendirme Sonuçlarının Kıdemlere Göre Değişimi.

5.4.1. 5-10 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri.

5-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.10. 5–10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Abdullah DERYAL	Selçuklu Anadolu İHL	E	5	121
2	Abdullah TELLİ	Cemil Keleşoğlu L.	E	7	109
3	Ahmet Yavuz KESKE	S.D. M.P A.L.	E	8	116
4	Ali Osman ACAR	Meram EML	E	10	98
5	Erdal YILMAZ	Ereğli İHL	E	6	94
6	Lütfi YILDIZ	Fatih EML	E	9	81
7	Mehmet DOĞAN	Muhittin Güzel Kılıç L.	E	10	134
8	Mehmet Okan ERDAL	Sarayönü A.L	E	6	107
9	Tahir Barış ÜNLÜ	Naciye Mumcuoğlu L	E	10	112
			Ortalama		108,00

Tablo 5.10.'da görüldüğü gibi mesleğinde 5–10 yıl arasında kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin Lise II Fizik Ders Kitabı ile ilgili yaptıkları değerlendirmelerin ortalaması 108,00 olarak hesaplanmıştır. 5-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.11. 5–10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	9	8	108,00	15,62	95,99	120,01

Tablo 5.11.'de görüldüğü gibi 5-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinde standart sapma 15,62 olarak bulunmuştur. Bu değer 5-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerin kitaba ilişkin

düşüncelerinin birbirlerine BENZER olduğunu göstermektedir. Mesleki kıdemi 5-10 yıl olan daha çok sayıda Fizik Öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 95,99 ve en çok da 120,01 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

5.4.2. 10-15 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri.

Görevinde 10-15 yıl arasında kıdeme sahip olan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.12. 10–15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Ahmet ÜÇTAŞ	Meram ATL ve EML	E	15	121
2	Akif AYTAÇ	M. Akif ERSOY A.L.	E	15	111
3	Ayla ERGAN	M. Akif ERSOY A.L.	K	11	95
4	Ersoy Erkan ŞEN	Fatih EML	E	14	112
5	Gülşen ŞİMŞEK	Selçuklu Anadolu İHL.	K	13	121
6	Güven Çetin ERDENAY	Cumhuriyet Lisesi	E	13	126
7	Habib KAPLAN	Adil Karaağaç ATL	E	14	126
8	Halil EĞER	M. Akif ERSOY A.L.	E	14	109
9	Halil İbrahim VURAL	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	109
10	İsmail Kasım SARIALTIN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	11	99
11	İsmail YAPICI	Meram Anadolu Lisesi	E	15	109
12	Mehmet DOĞRU	Dr. Ali Rıza Bahadır TML	E	15	121
13	Mesut KILIÇ	Zeki Özdemir Lisesi	E	13	114
14	Oğuz TAŞDELEN	Selçuklu TML	E	14	109
15	Sabri URGAN	Selçuklu Lisesi	E	14	115
16	Savaş UĞUR	Dumlupınar Lisesi	E	14	98
17	Tekin EKİNCİ	Selçuklu Lisesi	E	14	95
18	Ufuk ATICI	Muhittin Güzel Kılıç L.	E	12	126
19	Veysel SÜER	Cemil Keleşoğlu L.	E	14	127
20	Yusuf ERDEM	Meram ATL ve EML	E	14	133
			Ortalama		113,80

Tablo 5.12.'de görüldüğü gibi mesleğinde 10-15 yıl arasında kıdemi bulunan fizik öğretmenlerinin değerlendirme sonuçlarının ortalaması 113,80 olarak hesaplanmıştır. 10-15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.13.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.13. 10–15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	20	19	113,80	11,30	108,51	119,09

Tablo 5.13.'de görüldüğü gibi 10-15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinde standart sapma 11,30 olarak bulunmuştur. Bu değer 10-15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin kitaba ilişkin düşüncelerinin birbirlerine YAKIN olduğunu göstermektedir. 10-15 yıl arasında mesleki kıdeme sahip daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 108,51 ve en çok da 119,09 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

5.4.3. 15-20 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri.

15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.14.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.14. 15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Ali AKBAY	Meram Konya Lisesi	E	17	134
2	Ali GÜVEN	Cumhuriyet Lisesi	E	20	60
3	Arif ERÖZ	Selçuklu EML	E	20	121
4	Bilal TÜRKCAN	Meram 75.Yıl Lisesi	E	16	118
5	İsmail YAPICI	Meram Anadolu Lisesi	E	15	109
6	M. Ali KAYIŞ	Meram Anadolu Lisesi	E	18	121
7	Ramazan YETİŞİR	Karapınar Lisesi	E	20	139
			Ortalama		114,57

Tablo 5.14.'de görüldüğü gibi mesleki kıdemi 15-20 yıl arasında olan fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin ortalaması 114,57 olarak hesaplanmıştır. 15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerine ait t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo 5.15.'de verilmiştir.

Tablo 5.15. 15–20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum

Değerler	7	6	114,57	26,07	90,46	138,68

Tablo 5.15.'de görüldüğü gibi 15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinde standart sapma 26,07 olarak bulunmuştur. Bu değer 15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin kitaba ilişkin düşüncelerinin birbirlerine göre ÇOK FARKLI olduğunu ifade etmektedir. 15-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 90,46 ve en çok da 138,68 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

5.4.4. 20-30 Yıl Arasında Mesleki Kıdeme Sahip Olan Fizik Öğretmenleri.

20-30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan fizik öğretmenlerinin, Lise II Fizik Ders Kitabı değerlendirme sonuçları Tablo 5.16.'da gösterilmiştir.

Tablo 5.16. 20–30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçları.

	Adı Soyadı	Kurum	Cinsiyeti	Kıdemi	Toplam Puan
1	Abdullah ACAR	Meram Konya Lisesi	E	24	127
2	Ahmet ELBİ	Meram Anadolu Lisesi	E	30	116
3	Celalettin DİNÇ	Meram Anadolu Lisesi	E	23	114
4	Firdevs TÜFEKÇİ	M. Akif ERSOY A.L.	K	23	133
5	Hasan KÜÇÜKAŞCI	Cumhuriyet Lisesi	E	24	115
6	Mehmet Ali CANDAN	Meram Konya Lisesi	E	24	130
7	Mehmet PINAREVLİ	Cumhuriyet Lisesi	E	28	103
8	Ramazan ALTINDAĞ	M. Akif ERSOY A.L.	E	29	82
9	Rıza AYGÜN	M. Akif ERSOY A.L.	E	26	148
			Ortalama		118,67

Tablo 5.16.'da görüldüğü gibi mesleğinde 20–30 yıl arasında kıdeme sahip 9 fizik öğretmenine ait değerlendirmelerin ortalaması 118,67 olarak hesaplanmıştır. 20-30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları Tablo5.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.17. 20–30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerine ait değerlendirmelerin t testi (One Sample T test) analizi sonuçları.

	Öğretmen Sayısı		Ortalama	Standart Sapma	95% Güvenirlik aralığı	
	N	N-1	$\overline{X}$	S	Minimum	Maksimum
Değerler	9	8	118,67	19,03	104,04	133,29

Tablo 5.17.'de görüldüğü gibi 20-30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinde standart sapma 19,03 olarak bulunmuştur. Bu değer, 20-30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin kitaba ilişkin düşüncelerinin birbirlerine göre FARKLI olduğunu ifade etmektedir. 20-30 yıl arasında mesleki kıdeme sahip daha çok sayıda fizik öğretmeni ile aynı çalışmanın yapılabilmesi durumunda, çalışma sonucunda en az 104,04 ve en çok da 133,29 puan alınabileceği hesaplanmıştır.

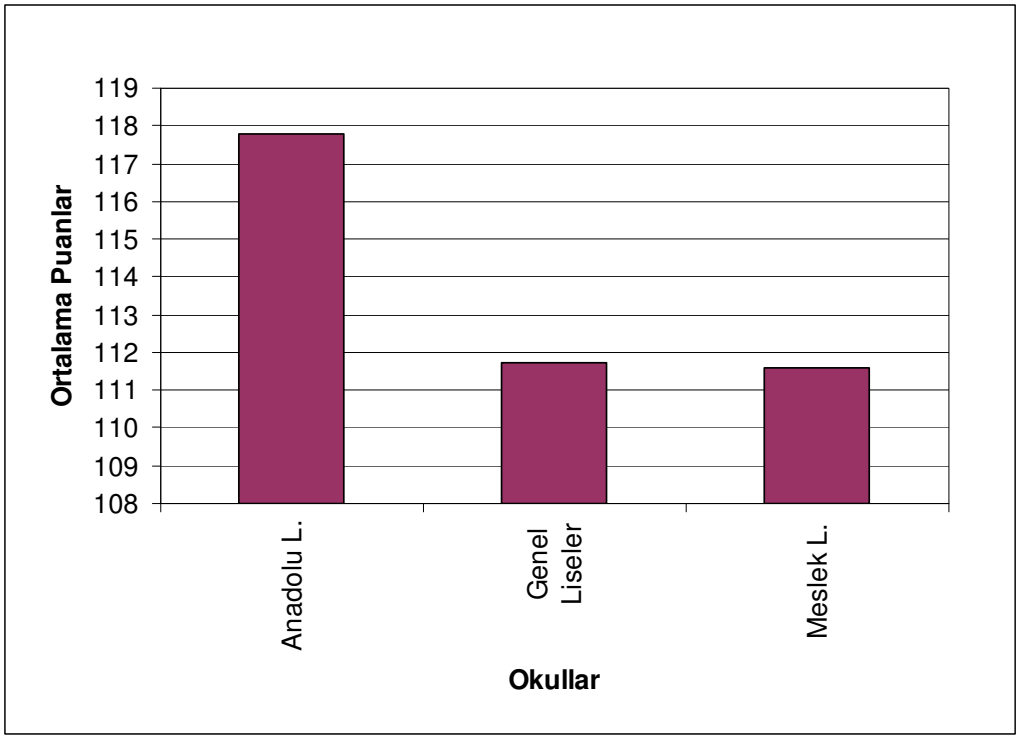
5.5. Okul Türlerine Göre Değerlendirme Sonuçlarının Karşılaştırılması.

Okul türlerine göre değerlendirme sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 5.18'de gösterilmiştir.

Tablo 5.18. Okul türlerine göre değerlendirme sonuçlarının karşılaştırılması.

	Anadolu L.	Genel Liseler	Meslek L.
Ortalama	117,78	111,71	111,60
Minimum	110,27	102,31	99,99
Maksimum	125,29	121,10	123,20

Tablo 5.18.'de görüldüğü gibi Anadolu Liselerinde çalışan fizik öğretmenleri aynı kitap için ortalama 117 puan vermişleridir. Bu sonuçlara göre, Anadolu Liselerinde çalışmakta olan fizik öğretmenleri, kendilerine dağıtılan Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği kriterlerine göre Lise II Fizik Ders Kitabına daha fazla puan vermişlerdir. Meslek Liselerinde çalışan fizik öğretmenleri ise Lise II Fizik Ders Kitabına daha az puan vermişlerdir. Bu görüş farklılığı, Anadolu Liseleri, Genel Liseler ve Meslek Liselerinde görev yapan fizik öğretmenlerinin, bir ders kitabında aradıkları özelliklerin farklılığından kaynaklanmaktadır denebilir. Okul türlerine göre değerlendirme sonuçları ortalamaları Grafik 5.1.' de gösterilmiştir.

Grafik 5.1. Okul türlerine göre ortalama puanlar.

5.6. Fizik Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Değerlendirme Sonuçlarının Karşılaştırılması.

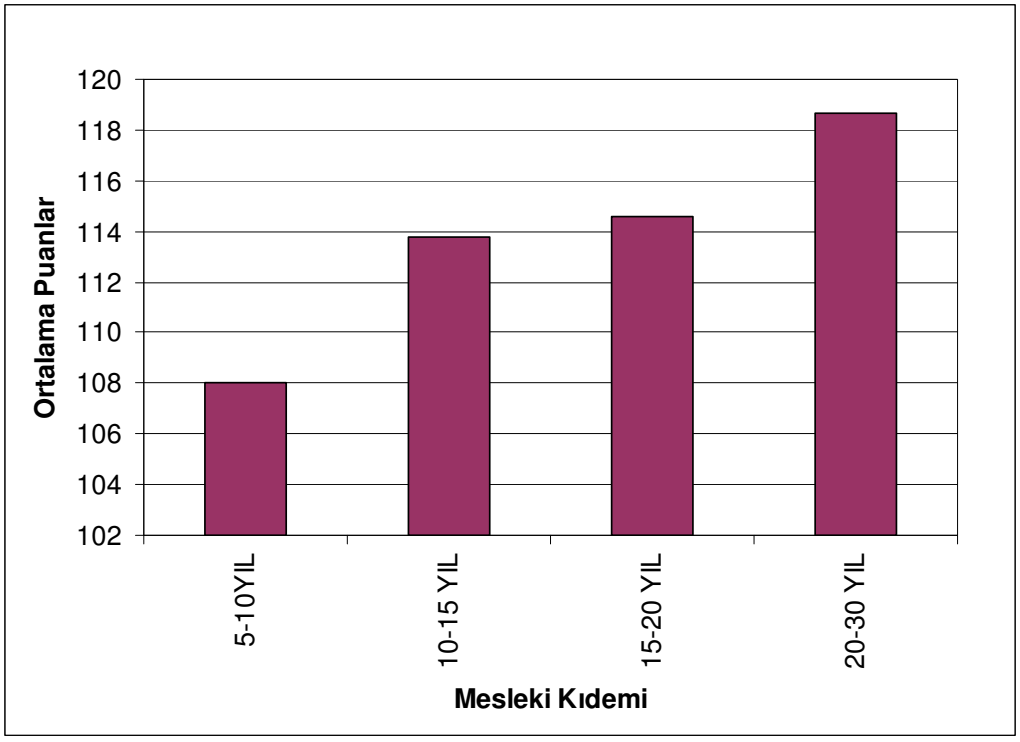
Fizik öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre değerlendirme sonuçları ortalamaları Tablo 5.19'da gösterilmiştir.

Tablo 5.19. Mesleki kıdemlere göre lise II fizik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının karşılaştırılması.

	5-10YIL	10-15 YIL	15-20 YIL	20-30 YIL
Ortalama	108,00	113,80	114,57	118,67
Minimum	95,99	108,51	90,46	104,04
Maksimum	120,00	119,09	138,68	133,29

Tablo 5.19.'da görüldüğü gibi fizik öğretmenlerinin mesleki kıdemleri arttıkça Lise II Fizik Ders Kitabı için verdikleri puanların ortalamaları da artmaktadır. Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeğini oluşturan 30 maddelik kriterlerin fizik öğretmenlerinin bir ders kitabından beklentileri olduğu kabul edildiğinde, fizik öğretmenlerinin mesleki kıdemi ile ders kitabından beklentilerinin ters orantılı olarak değiştiğini söyleyebiliriz. Aynı kitap için mesleki kıdemi az olan fizik öğretmeni düşük puan, mesleki kıdemi fazla olan fizik öğretmeni yüksek puan vermiştir. Grafik5.2'de görüleceği üzere mesleki kıdem arttıkça ortalama puanlarda artmaktadır.

Fizik öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile, Fizik II Ders Kitabı değerlendirmeleri arasındaki ilişki Grafik 5.2'de gösterilmiştir.

Grafik 5.2. Fizik öğretmenlerinin kıdemi ile lise II fizik ders kitabı değerlendirmeleri arasındaki ilişki.

Grafik5.2.'de görüldüğü gibi fizik öğretmenlerinin mesleki kıdemi arttıkça, Lise II Fizik ders kitabı ile ilgili değerlendirme puanları da artmaktadır.

Fizik Ders Kitabı değerlendirme ölçeği, farklı okullarda görev yapan ve farklı kıdemlere sahip 45 fizik öğretmeni tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiksel hesaplamalar sonucunda Lise II Fizik Ders Kitabı ortalama 114,11 puan almıştır. Araştırmaya katılan fizik öğretmenlerinin değerlendirmelerinin t testi (One Sample T test) analizi sonuçlarına göre, aynı araştırmanın daha fazla fizik öğretmeni ile yapılabilmesi durumunda, Lise II Fizik Ders Kitabı %95 güvenirlikte minimum 109,15 maksimum 119,07 puan alabilecektir. İki değer arasındaki 10 puanlık fark, ders kitapları değerlendirmeleri ile ilgili daha önce yapılan araştırmalar ve MEB Ders kitapları yönetmeliğinin ön gördüğü 90-100 puanlık başarı aralığı dikkate alındığında seçilerek sadeleştirilmiş olan fizik ders kitabı değerlendirme ölçeğinin, tutarlı bir araç olduğunu göstermektedir.

Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeğini oluşturan maddeler ve maddelere verilen puanların ortalaması Tablo 5.20.'de gösterilmiştir. Ayrıca ölçek maddelerinin puan-öğretmen sayısı ilişkisi de Tablo5.20.'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo5.20. Lise II Fizik ders kitabı değerlendirme ölçeği maddelerinin analizi

S.N	İÇERİK	Ort.	Öğretmen Sayıları				
			5	4	3	2	1
1.	Öğrenciye sunulan bilgiler günceldir.	4	5	27	9	4	0
2.	Bilimsel açıdan doğrudur.	5	24	21	0	0	0
3.	Kavram ve prensiplerin tarihi gelişimini içerir.	4	10	17	10	8	0
4.	Fen bilimleri, toplum ve teknoloji arasındaki etkileşimleri vurgulamaktadır.	4	9	18	9	9	0
5.	Tüm öğrenciler için uygundur.	3	3	20	15	4	3
6.	MEB müfredatına uygundur.	4	29	10	5	1	0
7.	Öğrenciyi gelecekteki yaşama hazırlamaktadır.	3	1	25	10	8	1
8.	Metinler öğrencinin yaş ve sınıf düzeyine uygundur.	4	6	28	11	0	0
9.	Metinler öğrencinin ilgi ve yaşantılarına uygundur.	3	1	23	10	11	0
10.	Metinler ilgili ünite ile ilişkilidir.	4	11	25	8	1	0
11.	Metinler açık, anlaşılır ve akıcı bir şekilde yazılmıştır.	4	9	21	13	1	1
12.	Günlük hayattan örnekler içermektedir.	3	1	19	15	9	1
	RESİMLER						
13.	Günceldir.	4	5	23	8	8	1
14.	Net ve iyi kalitededir.	4	13	18	7	6	1
15.	Yazılı metnin içeriği ile ilişkilidir.	4	6	24	12	2	1
16.	Öğretim için yararlıdır.	4	3	30	9	2	1
17.	Yazılı metnin içerisine uygun bir şekilde yerleştirilmiştir.	4	5	25	11	3	1
18.	Şekil, grafik ve şemalar öğrenci seviyesine uygundur.	4	4	28	10	3	0
19.	Şekil, grafik ve şemalar açık, net ve anlaşılır.	4	9	24	6	6	0
20.	Şekil, grafik ve şemalara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.	4	4	25	10	6	0
	HAZIRLIK ve DEĞERLENDİRME						
21.	Öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya sevk edecek hazırlık çalışmaları vardır.	4	12	15	11	6	1
22.	Bölüm sonlarında konuya ilişkin değerlendirme sorularına yer verilmiştir.	4	13	22	9	1	0
23.	Problemler kolaydan zora doğru sıralanmıştır.	4	9	21	14	1	0
24.	Problem ve testlerin cevapları vardır.	4	20	19	5	1	0
	ÖĞRENCİ ve LABORATUAR ETKİNLİKLERİ						
25.	Aktiviteler, öğrenci açısından tehlikesizdir.	4	13	26	5	1	0
26.	Gerekli ön bilgiler etkinlik içinde mevcuttur.	4	7	25	7	6	0
27.	Etkinlik araç gereçleri kolay bulunabilir niteliktedir.	4	12	18	12	3	0
28.	Deneysel aktivitelerin gerçek hayatla bağı kurulmuştur.	4	4	22	17	1	1
29.	Etkinlikler konu ile ilişkilidir.	4	16	22	6	0	1
30.	Deney düzenekleri doğru tasarlanmıştır.	4	18	20	7	0	0

Tablo5.20.'de görüldüğü gibi, ortalama olarak en az puan alan dört madde aşağıya sıralanmıştır.

Madde 5. Tüm öğrenciler için uygundur.

Madde 7. Öğrenciyi gelecekteki yaşama hazırlamaktadır.

Madde 9. Metinler öğrencinin ilgi ve yaşantılarına uygundur.

Madde 12. Günlük hayattan örnekler içermektedir.

Ortalama 3 puan alan bu dört madde, çalışmaya katılan fizik öğretmenlerinin Lise II Fizik Ders Kitabı hakkındaki ortak olumsuz düşüncelerini ifade etmektedir.

Ortalama 5 puan alabilen tek madde 2 numaralı madde olmuştur.

Madde 2. Bilimsel açıdan doğrudur.

Bu maddeye göre Lise II Fizik Ders Kitabı bilimsel açıdan doğrudur. Bu düşünceye katılan 24 Fizik öğretmeni vardır. Aynı maddeye 21 Fizik öğretmeni de 4 puan vermişlerdir**.**

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

Sonuçlar kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Çalışmada Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği'nin tutarlı sonuçlar verdiği görülmüştür.
2. Mesleğindeki kıdemi fazla olan fizik öğretmenlerinin, aynı ders kitabına daha fazla puan verdiği gözlenmiştir.
3. Anadolu liselerinde çalışan fizik öğretmenleri, genel liselerde çalışan fizik öğretmenlerine göre Lise II Fizik Ders Kitaba daha fazla puan vermişlerdir.
4. MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nca, bir kitabın başarılı kabul edilebilmesi için 100 tam not üzerinden 90 puan alması gerekmektedir. Buna göre araştırmada kullanılan ölçeğe göre Lise II Fizik Ders Kitabı, 150 tam puan üzerinden 135 puan almalıdır. Araştırmada Lise II Fizik Ders Kitabı 45 fizik öğretmeni arasında sadece iki tanesinden 135 ve üzeri puan almıştır. Bu durum, 2005 yılında, MEB tarafından basılan Lise II Fizik ders kitabının, Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği Kriterleri baz alındığında, Tablo 5.20'ye göre fizik öğretmenlerinin beklentilerini tam olarak karşılamadığı görülmüştür.

6.2. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler yapılabilir.

1. Bu çalışma sonucunda hazırlanan ve tutarlılığı ispatlanan Fizik Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeğinin fizik öğretmenleri tarafından kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu şekilde öğretmenlerin daha sağlıklı ve bilimsel kararlar verebileceklerine inanılmaktadır.
2. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu yetkilileri de bu ve buna benzer ölçeklerden yararlanarak, kendi kriterlerini gözden geçirebilir.
3. Ders kitaplarının hazırlanması aşamasında, öğretmen ve öğrencilerin beklentilerinin de dikkate alınması gerekmektedir.
4. Yapılan araştırmalar, ders kitaplarının yeni baskılarında bile önceki hataların tekrar edildiğini göstermektedir. Kitap yazımı ile uğraşan komisyonların bu hataları kontrol etmeleri gerekmektedir.
5. Yazılan ders kitapları, öğretmen kılavuzu, bilgisayar programları, deney kılavuzu ve araştırma kitapçığı gibi ek kaynakları ile bir bütün olarak hazırlanmalıdır.
6. Öğretmen ve öğrenci beklentilerini karşılayabilecek, alanında uzman kişiler tarafından hazırlanan ders kitaplarına ihtiyacımız olduğu düşünülmektedir.

7. KAYNAKLAR

Akdeniz, A.R., Karamustafaoğlu, O. ve Keser, Ö.F. 2000, "Öğrenme Etkinliklerinin Uygulanmasında Hedef Davranış Tasarlamanın Rolü", IX.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 35-40, Erzurum.

Alkan, C. 1996. Eğitim Teknolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara.

Alkan,H., Sezer,M., Köroğlu,H., Özçelik, A.Z. 1998, Matematik Öğretiminde Yararlanılan Ders Kitapları, KTÜ III.Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, 22-25 Eylül, Trabzon

Alpan.G 2004. Ders Kitaplarındaki Grafik Tasarımının Öğrenci Başarısına ve Derse İlişkin Tutumlarına Etkisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

Ayas, A; Çepni, S. ve Akdeniz, A.R. 1993. Development Of The Turkish Secondary Science Curriculum. Science Education, 77 (4): 433 - 440

Aycan, Ş., Aycan, N. ve Arkadaşları 2000, "Manisa Demirci Lisesinde Fizik Dersinin İçeriği Ve Öğrencilerin İlgisi" IV. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara.

Ayvacı, H. Ş., Çepni,S. ve Akdeniz,A.R. 1999, Fizik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi, III Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Kitapçığı, 129-136, Ankara.

Bakaç, M. 2000. Fen Eğitiminde Başarının Arttırılmasında Amaçların Önemi. Milli Eğitim Dergisi.147.

Bektaş, U. 1999,"İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Temel Fizik Kavramlarını Anlama Düzeyi "Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

Colette, A.T. and Chiappetta, E.L., 1989, "Science Instruction In The Middle and Secondary School", America; Merrill Publishing Company.

Coşkun, İ. Kaya Ve Kuglın, J. (Eds.) 1996. Türkiye Ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları (77-85), Bizim Büro Basımevi, Ankara.

Coşkun, O. 2002. Polis Eğitim Kurumlarında Okutulan İnkılâp Tarihi Ders Kitaplarının İçerik Analizi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Çepni, S. Ayas, A., Johnson, D., Turgut, 1997, Fizik Öğretimi YÖK Dünya Bankası Ankara.

Çepni, S., Ayvacı, H.F., Keleş, E., 2001, Fizik Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği Geliştirmek İçin Örnek Bir Çalışma, Mili Eğitim Dergisi, 152, 27-33.

Çilenti, K., 1985, Fen Eğitimi Teknolojisi. Kadıoğlu Matbaası, Ankara.

D.Gisi, L.L. & Wıllett, J.B. 1995. "What High School Biology Teachers Say About Their Textbook Use: A Descriptive Study", Journal Of Research İn Science Teaching, 32 (2) P. 123-142.

Dayak E., 1998. "İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Eğitim-Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demirel, Ö. 1999. Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı, Pagem Yayıncılık, Ankara.

Duman, T., Karakaya, N., Çakmak, M., Eray M. Ve Özkan, M. 2001. Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Matematik 1-8, L. Küçükahmet (Ed.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Erdoğan, F. 1999. Türkiye'de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

English, F.W. 1992, Deciding What To Teach And Test, A Sage Publications Company, America,

Eşği, N., 2005, İlköğretim 5. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi Milli Eğitim Dergisi 165.

Kabapınar, F. 2001. "İşlevleri ve Kavramsal Anlamaya Katkıları Açılarından Türk ve İngiliz Fen Ders Kitaplarındaki Görsel Öğeler", Yeni Binyılın Başında Türkiye'de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Bildiriler, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kaptan, F., 1996, Bilimsel Yapı Fen Öğrenmeyi ve Öğretmeyi Nasıl Etkiler, Çağdaş Eğitim Dergisi (219), 23.

Kaptan, F. 1998. Fen Bilgisi Öğretimi, Anı Yayıncılık, Ankara.

Karaarslan İ., Zengin F., Altuntaş A., Tütüncü A., 2005 Liseler İçin Fizik II, Semih Ofset, Ankara.

Kaya, Z. 1997. “Ders Kitabı Seçimi”, IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 51, Eskişehir.

Kaya, Z. 2002. Uzaktan Eğitim, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.

Keleş, E. 2001. Fizik ders kitaplarını değerlendirme ölçeği, Karadeniz Teknik Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon.

Kılıç, Z., Atasay, B., Tertemiz, N., Seren, M., Ercan, L. 2001. Konu Alanı Ders Kitabı inceleme Kılavuzu, Fen Bilgisi 4-8, Ankara: Nobel Yayınevi.

Kılıç, A., Seven, S., 2002. Konu Alanı ve Ders Kitabı İncelemesi, Ankara, Pagema Yayıncılık.

Koca, S., Şimşek, S., 2001,"Ortaöğretim İçin Alternatif Bir Fizik Programı" Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:13 Samsun, Eylül.

Kula, O.B. 1988. Ders Kitabının Yapımında Gözetilen Bilim, Kuramsal ve Didaktik Çerçeve, Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 2, 1(2): 97-107.

MEB Tebliğler Dergisi Sayı 2359

MEB Tebliğler Dergisi Sayı 2434

Oğuzkan, F. 1993. Eğitim Terimleri Sözlüğü, Emel Matbaacılık, Ankara.

Özyürek, A., Eryılmaz, A., 2001, "Factors Affecting Students Attitudes Towards Physics" Education And Science, Vol.26, No.120, April:21-28.

Posada, J. M., 1999, The presentation of metallic bonding in high school science textbooks during three decades: science educational reforms and substantive changes of tendencies. Science education. 83, 4: 423-447

Raloff, J. 2001. Errant texts: Why some schools may not want to go by the book. Science News, 159(11), 168–170.

Renzulli, J. S., 1999,What Is Thing Called Giftedness And How Do We Develop It? A Twenty-Five Year Perspective, Journal For The Education Of Gifted, 23 (1), 3-54.

Resmi Gazete, sayı 7981.

Resmi Gazete, sayı 22297.

Resmi Gazete, Sayı 23431.

Sönmez, E., Dilber, R., Doğan, O., Ertuğrul, H., 2005, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, ,19, 87-9.

Şahin, Y.T. ve Yıldırım, S. 1999. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Anı Yayıncılık, Ankara.

Şahin, A. 2001. Liselerde Okutulmakta Olan Lise 1. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Tekışık, H.H., 1994, Sınıflarda Tek Ders Kitabı Yerine Çok Kitap Okutulmalı, Çağdaş Eğitim Dergisi, 199, 1-2.

Tor, H., 2003, "İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma", The Turkish Online Journal Of Educational Technology Jojet, January 2004 Volume 3. Issue1. Article16.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982

Uzunkavak, M., 1998, "Fizik Eğitiminde Başarıyı Etkileyen Kavrama Yanlışlıklarının Giderilmesinin Araştırılması" Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Ünal, S. ve Ada, S. 1999. Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Marmara Üniversitesi Yayını No: 646 İstanbul

Ünal, S., Pideci, N., 2000, Lise Kimya Dersleri İçin Öğretim Materyalleri Geliştirme Çalışmaları, IV. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Ankara, Bildiri ve Poster Özetleri Kitabı, 90.

Varış, F. 1992. Eğitim Bilimine Giriş. Ankara

Yağbasan, R. ve ark. 2005 Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Gazi Kitabevi.Ankara.

Yalın, H. İ., 1996. "Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi", 6. Milli Eğitim Sempozyumu, 4-5 Ekim 1996, Kütahya.

Yalın, H. İ. 1996. "Ders Kitapları Tasarımı", Millî Eğitim, S. 132, S. 61-65.

Yılmaz, A., Seçken, N., Morgil, N., 1998, Lise 11. Sınıf Kimya 3 Ders Kitaplarının Kimya Eğitimine Uygunluklarının Araştırılması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, , 14, 73-83,

YÖK/dünya Bankası, 1999, Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.

8. EKLER

EK.1

Ders Kitabı Değerlendirme Formu

Ders Kitabının Adı: Lise 2 FİZİK MEB 2005

Değerlendirme Yapan Öğretmenin:

Adı Soyadı:	**Ahmet ELBİ**
Çalıştığı Kurum:	**Meram Anadolu Lisesi**
Meslekteki kıdemi:	**30**
Lise 2 Fizik Dersini Kaç Yıldır Okuttuğu:	**30**

Sıra No		**Puantaj**				
		Mükemmel	İyi	Yeterli	Yetersiz	Kötü
		5	4	3	2	1
A	**İÇERİK**					
1.	Öğrenciye sunulan bilgiler günceldir.			4		
2.	Bilimsel açıdan doğrudur.			5		
3.	Kavram ve prensiplerin tarihi gelişimini içerir.			3		
4.	Fen bilimleri, toplum ve teknoloji arasındaki etkileşimleri vurgulamaktadır.			4		
5.	Tüm öğrenciler için uygundur.			4		
6.	MEB müfredatına uygundur.			5		
7.	Öğrenciyi gelecekteki yaşama hazırlamaktadır.			4		
8.	Metinler öğrencinin yaş ve sınıf düzeyine uygundur.			4		
9.	Metinler öğrencinin ilgi ve yaşantılarına uygundur.			4		
10.	Metinler ilgili ünite ile ilişkilidir.			5		
11.	Metinler açık, anlaşılır ve akıcı bir şekilde yazılmıştır.			4		
12.	Günlük hayattan örnekler içermektedir.			4		

B	**RESİMLER**	
13.	Günceldir.	3
14.	Net ve iyi kalitededir.	3
15.	Yazılı metnin içeriği ile ilişkilidir.	4
16.	Öğretim için yararlıdır.	4
17.	Yazılı metnin içerisine uygun bir şekilde yerleştirilmiştir.	4
18.	Şekil, grafik ve şemalar öğrenci seviyesine uygundur.	4
19.	Şekil, grafik ve şemalar açık, net ve anlaşılır.	4
20.	Şekil, grafik ve şemalara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.	4
C	**HAZIRLIK VE DEĞERLENDİRME**	
21.	Öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya sevk edecek hazırlık çalışmaları vardır.	4
22.	Bölüm sonlarında konuya ilişkin değerlendirme sorularına yer verilmiştir.	3
23.	Problemler kolaydan zora doğru sıralanmıştır.	3
24.	Problem ve testlerin cevapları vardır.	4
D	**ÖĞRENCİ VE LABORATUAR ETKİNLİKLERİ**	
25.	Aktiviteler, öğrenci açısından tehlikesizdir.	4
26.	Gerekli ön bilgiler etkinlik içinde mevcuttur.	4
27.	Etkinlik araç gereçleri kolay bulunabilir niteliktedir.	3
28.	Deneysel aktivitelerin gerçek hayatla bağı kurulmuştur.	3
29.	Etkinlikler konu ile ilişkilidir.	4
30.	Deney düzenekleri doğru tasarlanmıştır.	4
	Toplam	116

EK-2 Kitap Tespit Formu

T.C.

KONYA VALİLİGİ

Selçuklu Anadolu Lisesi Müdürlüğü

KİTAP TESPİT FORMU

SINIFI:…… TARİH..../..../20...

BRANS OGRETMENİ:…….. İMZA……

29 Mayıs 1995 tarih ve 22297 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği'nin " 12 Ağustos 1998 tarih ve 23431 sayılı değişik 23'üncü maddesine göre tarafımdan seçilerek gerekçesi ile birlikte aşağıda gösterilmiştir. Gereğini arz ederim.

……Dersi

Branş Öğretmeni

S.NO	Sınıf	Kitabın Adı	Yazarı-Yazarları	Yayınevi Adı	T.D. Sayısı	Fiyatı
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

GEREKÇE:……..

KİTAP SEÇİMİ ZÜMRE ÖĞRETMENLER KURULU KARAR TUTANAĞI

OKULUN ADI :…… TOPLANTI TARİHİ:..../…/200…

DERSİN ADI :…… TOPLANTI YERİ:……...

SINIFLAR :…… TOPLANTI SAATİ:……...

ZÜMRE BAŞKANI:…….

OKUL AİLE BİRLİĞİ

TEMSİLCİSİ:……..

ZÜMRE ÖĞRETMENLERİ:…….

SELÇUKLU ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

KONYA

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğinin 23. maddesi gereğince toplanan zümre öğretmenler kurulumuz yukarıda belirtilen Ders ile ilgili olarak sınıflara göre ders kitapları branş öğretmenin gerekçesinde belirtilen hususlar dikkate alınarak okul aile birliğini temsilen katılan üyenin de görüşü alınarak aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederiz.

ÜYE ÜYE ÜYE ÜYE

…….Dersi

…… …… …… ……

İMZA İMZA İMZA İMZA

S.NO	Sınıf	Kitabın Adı	Yazarı-Yazarları	Yayınevi Adı	T.D. Sayısı	Fiyatı
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

ONANMIŞTIR

…./…../200….

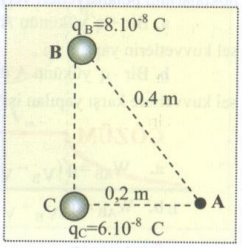
Okul Müdürü

EK-3 Kitaplardan Alıntılar

Resimlerin yazılı metnin içine uygun bir şekilde yerleştirilmesi(sayfa 166).

ÖRNEK 7.7

Şekil 7.22'de görüldüğü gibi bir üçgenin B ve C köşelerine yerleştirilen 8.10^{-8} C ve 6.10^{-8} C'luk iki yükün A noktasında oluşturdukları toplam elektrik potansiyelini bulalım.
($k = 9.10^9$ Nm^2/C^2 alınacak)

Şekil 7.22

ÇÖZÜM :

B'deki yükün A'da oluşturduğu potansiyel;

$$V_B = k \cdot \frac{q_B}{d} = 9 \cdot 10^9 \cdot \frac{8 \cdot 10^{-8}}{0,4} = 1800 \text{ V olur.}$$

C'deki yükün A'da oluşturduğu potansiyel;

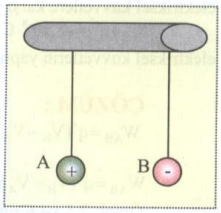
$$V_C = k \cdot \frac{q_C}{d} = 9 \cdot 10^9 \cdot \frac{6 \cdot 10^{-8}}{0,2} = 2700 \text{ V olur.}$$

A noktasındaki toplam potansiyel ;

$V_A = V_B + V_C$ $\quad V_A = 1800 + 2700 = 4500$ V bulunur.

ÖRNEK 7.8

Yarıçapları 1 cm ve yükleri sırası ile $q_A = 3.10^{-8}$ C ve $q_B = -1.10^{-8}$ C olan A ve B küreleri Şekil 7.23'teki gibi asılıyor. Bunlar birbirlerine değdiriliyor ve bir süre sonra birbirlerinden ayrılıyor. Her bir kürenin ortak potansiyelini bulalım.
($k=9.10^9$ N. m^2/C^2)

Şekil 7.23

ÇÖZÜM :

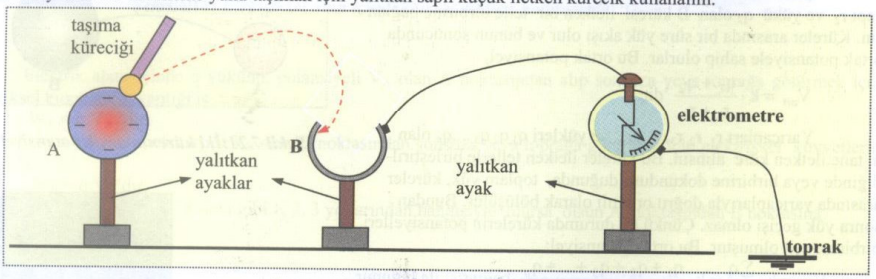
A ve B kürelerinin yük alış verişinden sonra potansiyelleri ortak olacağından;

$$V_A = V_B = V_{ort} = k \cdot \frac{q_1 + q_2}{r_1 + r_2}$$ yazılabilir. Bu ifadede değerlerini yerine yazacak olursak;

$$V_{ort} = 9.10^9 \cdot \frac{(3.10^{-8}) + (-1.10^{-8})}{1.10^{-2} + 1.10^{-2}} = 9.10^9 \frac{2.10^{-8}}{2.10^{-2}} = 9000 \text{ V olduğu görülür.}$$

5. SIĞA

Yüklü iletken A küresi, içi boş B küresi ve topraklanmış bir elektrometreden oluşan Şekil 7.24'teki gibi düzenek hazırlayalım. Bu düzenekte yükü taşımak için yalıtkan saplı küçük iletken kürecik kullanalım.

Şekil 7.24: İletkenin sığasının tespiti

Yalıtkan saplı küçük küreciği yüklü A küresine dokundurarak yükleyelim. Yüklediğimiz bu küreciği B küresinin içine dokunduralım .Bu işlemi birkaç kez tekrarlayalım. Taşıma küreciği her seferinde q yükü taşımış olsun. Yükü her boşalttığımızda, elektrometreden potansiyeli okuyalım. Taşıma küreciğinin ikinci seferinde yük 2q olunca potansiyel 2V olur. Bu işlem üç kez yapıldığında $\frac{q}{V} = \frac{2q}{2V} = \frac{3q}{3V} = \cdots =$ ifadesine göre verilen yük ile kazanılan potansiyel arasında sabit bir oran olduğu görülür.

Tablo 7.4 Birim tablosu

Nicelik	Elektrik yükü	Potansiyel	Sığa
Sembol	q	V	C
Birim	C	V	F

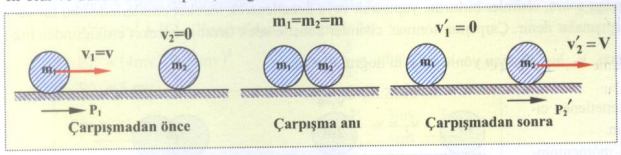
Elektrik yükü, potansiyel ve sığa ile ilgili sembol ve birimler Tablo 7.4'te gösterilmiştir.

Resimlerin Güncelliği (Sayfa 123)

3. İKİ CİSMİN ÇARPIŞMASINDAKİ MOMENTUM DEĞİŞMELERİ

a) Hareketli Bir Cisimle Duran Bir Cismin Merkezî Çarpışması

Şekil 5.1'de görüldüğü gibi, eşit kütleli iki topun merkezi çarpışmasında, çarpan top momentumuna eşit ve zıt yönlü bir itme ile karşılaşacağından, momentumu sıfır olur ve durur. Duran top ise, aldığı itme ile hız kazanır.

Şekil 5.1: Eşit kütleli hareketli bir cisimle duran bir cismin merkezî çarpışması

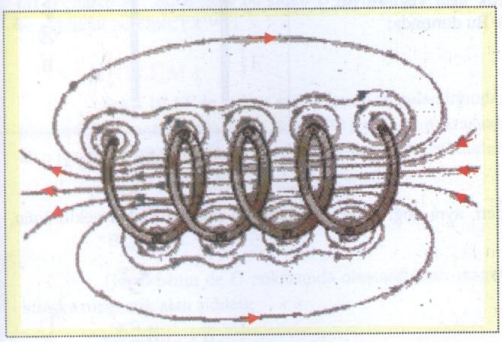

Resim 5.1 Eşit kütleli iki cismin çarpışması

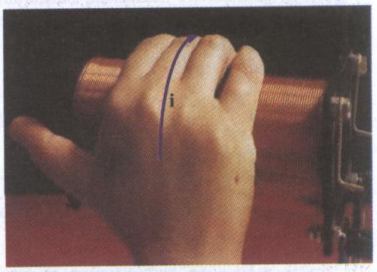
Çarpışmadan önce;
$P_1 = m \cdot v$
$P_2 = 0$ olduğundan
$P = m \cdot v$ olur.

Çarpışmadan sonra;
$P_1' = 0$
$P_2' = m \cdot v$ olduğundan
$P = m \cdot v$ olur.

Metinlerin Öğrenci Düzeyine Uygunluğu (Sayfa 203).

Şekil 10.11: Bobindeki magnetik alan çizgileri

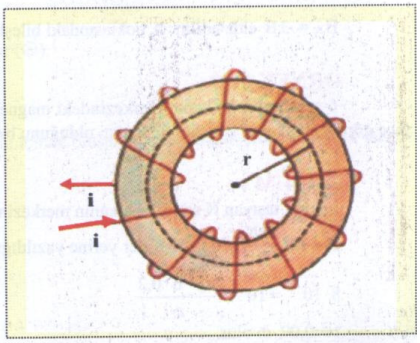
Resim 10.3: Bobin içindeki magnetik alanın yönünün bulunması

Sağ elin dört parmağı akımın yönünü gösterecek şekilde, bobin avuç içine alınırsa, açılan baş parmak magnetik alanın yönünü gösterir(Resim 10.3).

Eğer bobin halka şeklinde kıvrılırsa, **toroid** adını alır (Şekil 10.12). Toroidin içindeki magnetik alan, düzgün magnetik alandır. Bobinin, toroid şekline getirilmesinin amacı, Şekil 10.11'deki saçaklanmanın toroidde kaybolmasıdır. Toroidin iç kısmındaki magnetik alanın yönü, sağ el kuralı ile bulunur ve magnetik alanın şiddeti,

$$B = K \cdot \frac{2 \cdot i \cdot N}{r} \text{ dir.}$$

Bu bağıntıdaki; r toroidin yarıçapı, N sarım sayısıdır.

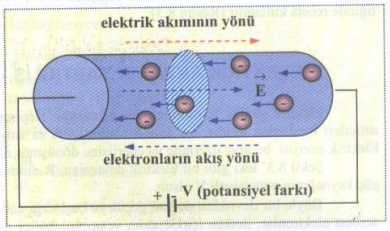
Şekil 10.12: Bobinin toroid hâline gelmesi

Bilimsel Açıdan Doğruluğu (sayfa 177).

1. AKIM, POTANSİYEL FARKI VE DİRENÇ ÖLÇÜLMESİ

Bir iletkenin iki ucu doğru akım kaynağının kutuplarına bağlanırsa, iletkenin uçları arasında potansiyel farkı (V) oluşur. Potansiyel farkı, iletkenin içinde, pozitif "+" kutuptan negatif "-" kutba doğru yönlenen elektrik alanını ($\vec{E}$) oluşturur. Elektrik alanı içinde serbest yüklere $F = q.E$ şiddetinde elektrik kuvveti etki eder. $\vec{F}$ kuvvetinin etkisiyle elektrik yüklerinin iletken içinde akışı başlar. Bu yük akışına **elektrik akımı** denir.

Elektrik akımı; katılarda serbest elektronlar, sıvılarda serbest iyonlar, gazlarda ise, serbest elektronlar ve iyonların hareketi ile iletilir. Elektrik akımının iletildiği bu tür ortamlar iletken olarak bilinir. Serbest elektronlara sahip olamayan katılar ile serbest iyonları olmayan sıvı ve gazlar elektriği iletmediği için yalıtkan olarak bilinir. Şekil 8.1'de katı iletkenin uçları bir doğru akım kaynağına (pile) bağlandığında, pozitif ve negatif yüklerle iletkende oluşan elektrik alanının yönleri görülmektedir.

Şekil 8.1: Bir katı iletkende negatif yüklerin hareket yönü ile elektrik alanın yönü

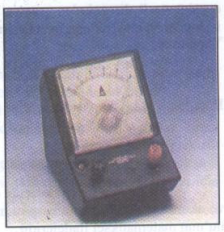
Direnci R olan bir ampulü, potansiyel farkı V olan pilin devresine bağlayarak basit bir devre oluşturalım (Şekil 8.2). Bu ampul üzerinden geçen akım şiddeti i olur. Böyle bir devreden geçen akım şiddetini ampermetre, ampulün uçları arasındaki potansiyel farkını voltmetre ve ampulün direncini ölçmek için ohmmetre kullanılır. Şimdi ölçümlerin nasıl yapılacağını açıklayalım.

Akım Şiddetinin Ölçülmesi

Elektrik devresinde kullanılan ampermetre (Resim 8.1) devreye seri olarak bağlanır. Ampermetrenin iç direncinin çok küçük olması gerekir. Çünkü iç direncin büyük olması devrenin direncini artırarak devreden geçen akımın şiddetini değiştirir. Bu da istenmeyen bir durumdur. Şekil 8.2'de görülen devredeki i akımı R direnci üzerinden ve ampermetreden geçer. Ampermetreden okunan değer, devrenin akımıdır. Bu akımın şiddeti devrede herhangi bir kesitten birim zaman içinde (1 s'de) geçen yük miktarına eşittir.

$i = \frac{q}{t}$ 'dir.

Bu formülü Lise1 Fizik konularından hatırlıyoruz. Küçük akımlar miliampermetre, galvanometre ile ölçülür.

Resim 8.1:Ampermetre

Örnek Deney Düzenekleri (Sayfa 149).

DENEY 8: BİR İTMEDE MOMENTUM DEĞİŞMELERİ

Deneyin Amacı

Cisimlere etki eden anlık bir kuvvet (bir itme), sonucunda momentum değişimini ve momentumun korunduğunu deneylerle incelemek

Araç ve Gereçler

Dinamik araba	2 adet
Durdurucu takozlar	2 adet
Kum torbası	4 adet
Masa kıskacı	4 adet
Çubuk metre	
Tebeşir	

Resim 1

Deneyin Yapılışı

Dinamik arabasına anlık bir kuvvet (bir itme) vermek için şu işlemleri yapabiliriz. İticiyi hazırlamak için ucunda lastik tıpa bulunan boruyu metal levhanın gerisine kadar arabanın içine itiniz. Bunu metal borunun ucu üst taraftan metal levhaya takılıp kalacak şekilde yapınız. Yayı serbest bırakmak için düşey pime hafifçe vurmak yeterlidir.

Araba dururken yayı serbest bırakınız. Ne gözlüyorsunuz?

Arabaya farklı yükler koyarak deneyi tekrarlayınız. İtmeden önce ve sonra arabanın momentumunun yatay bileşeni hakkında ne gibi sonuca varırsınız?

İkinci bir arabayı, birinci arabanın önüne bir yayla bağlayınız. Yayı serbest bırakarak arabaların ikisinin de aynı anda durdurucu takozlara çarpmasını sağlayınız (Bunun için birkaç deneme yaparak en iyi sonucu elde etmeye çalışınız.). Arabaların başlangıç konumundan itibaren aldıkları yolları (x_1 ve x_2) ölçünüz (Arabalar bu yolları t eşit zaman aralığında alırlar.). Arabaların hızları hareket süresi içinde sabit kalırsa, hızlar için; $v_1 = \frac{x_1}{t}; v_2 = \frac{x_2}{t}$;

$\frac{v_1}{v_2} = \frac{x_1}{x_2}$ yazılabilir.

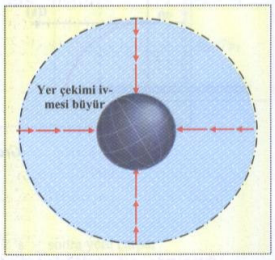
Bu sebeple hızlar, aynı zaman aralığında alınan yollarla orantılıdır. Arabaların hareketinde bir yönlendirme yaparsak hızların oranının işareti nasıl olur? Pozitif bir hareket yönü seçiniz ve momentumun vektörel bir büyüklük olduğunu unutmayınız.

Hareket noktasını değiştirerek hareket süresini eşitlediğiniz bu yöntemle, arabaların itmeden sonraki momentumlarının oranını bulunuz. İtmenin bir sonucu olarak arabalardan her birinin momentum değişimi ne kadardır? Sistemin itmeden önceki toplam momentumunu, itmeden sonraki toplam momentumu ile karşılaştırınız Nasıl bir sonuca vardınız?

Şekil, Grafik ve Şemaların Açıklamalarının Yapılması (Sayfa 83).

Yer yüzeyinden yukarıya doğru çıkıldıkça, yer çekim ivmesi küçülür. Yer yüzeyinden belli bir yükseklikte yer çekim ivmesi yaklaşık sıfır değerini alır.

Dünya'mızda olduğu gibi tüm gök cisimlerinin çekim alanları ve çekim ivmeleri vardır. Yer çekim ivmesinin sıfır olduğu yerde başka bir gök cisminin çekim alanı yok ise ilk hızsız bırakılan cisimler, bırakıldıkları yerde dururlar. Başka gök cisminin çekim alanı var ise söz konusu gök cismine doğru hareket ederler. Şekil 4.1'de dünyamızın çekim alanı gösterilmiştir.

Şekil 4.1: Dünya'mızın çekim alanı

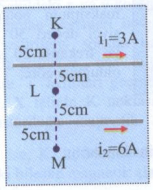
Yer çekim ivmesinin C.G.S. sistemindeki ortalama değeri $g=981\ cm/s^2$dir. İşlem kolaylığı için $g \cong 980\ cm/s^2$ veya $g \cong 1000 cm/s^2$ alınır. Yer çekim ivmesinin SI birim sistemindeki ortalama değeri $g = 9{,}81\ m/s^2$dir. İşlem kolaylığı için $g \cong 9{,}8\ m/s^2$ veya $g \cong 10\ m/s^2$ alınır.

Ağırlık vektörel bir büyüklük olup yönü yerin merkezine doğrudur.

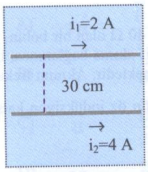
$\vec{G} = m \cdot \vec{g}$ bağıntısı ile verilir.

Bölüm sonlarında konuya ilişkin değerlendirme sorularına yer verilmiştir (Sayfa 237).

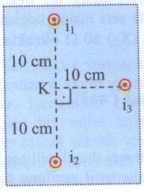
10. BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR

1.

Şekilde, aralarında 10 cm uzaklık bulunan paralel iki telin içerisinden aynı yönde 3 A ve 6 A'lik akım geçmektedir. Tellerin oluşturduğu düzlem içinde ve tellerden eşit uzaklıkta bulunan K, L ve M noktalarındaki bileşke magnetik alan yönlerini ve büyüklüklerini bulunuz.

2.

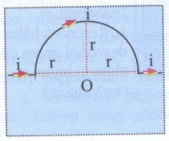
Şekilde, aralarında 30 cm uzaklık bulunan paralel iki iletkenin içerisinden, zıt yönde 2 A ve 4 A'lik akım geçmektedir. Magnetik alan şiddetinin sıfır olduğu noktanın, 2 A'lik akım geçen tele uzaklığını bulunuz.

3.

Şekilde, sayfa düzlemine dik ve birbirine paralel üç telden eşit ve 4 A'lik akım geçmektedir. Akımlar sayfa düzleminden dışarıya doğru ise, K noktasındaki bileşke magnetik alan şiddetini ve yönünü bulunuz.

4. Yarıçapı r olan çember şeklindeki bir iletkenden 4 A'lik bir akım geçtiğinde, çember merkezinde oluşan magnetik alan şiddeti 4.10^{-5} T olmaktadır. Buna göre r yarıçapı kaç m'dir? (π=3)

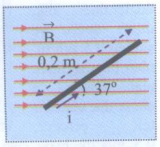
5. İçerisinden 1 A akım geçen 10 cm boyundaki bir solenoidin içindeki düzgün ve eksenine paralel magnetik alan şiddeti 6.10^{-4} T olduğuna göre, solenoidin sarım sayısını bulunuz. (π=3)

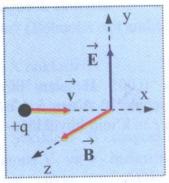
6.

Yarıçapı 4 cm olan yarım çember şeklindeki telin içerisinden 4 A'lik akım geçmektedir. Buna göre, O noktasındaki magnetik alanın büyüklüğünü bulunuz. (π = 3)

7. İçinden 5 A'lik akım geçen 1m boyundaki bir tel, 200 Wb/m^2 lik magnetik alana, alan çizgilerine dik olacak şekilde konursa, tele etkiyen magnetik kuvvet kaç N olur?

8. Şiddeti 0,5 T olan düzgün magnetik alan içerisine alan çizgileri ile 37^0 lik açı yapacak şekilde yerleştirilen bir telden, 10 A'lik akım geçmektedir. Telden geçen akım şekildeki gibi ise, tele etki eden magnetik kuvvetin büyüklüğünü bulunuz. (sin37°=0,6)

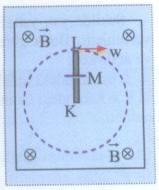

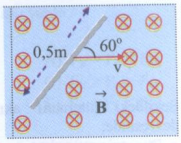
9.

Şekildeki gibi elektrik alan şiddeti 6.10^5 N/C ve magnetik alan şiddetinin 3 Wb/m^2 olduğu bir ortamda, +x yönünde bir +q taneciği v hızıyla atılıyor. Taneciğin sapmadan yoluna devam edebilmesi için hızı kaç m/s olmalıdır?

10. Momentumları eşit yüklü K ve L tanecikleri, düzgün bir magnetik alana dik olarak atılıyorlar. Taneciklerin yükleri arasında $q_K = 2q_L$ olduğuna göre, yörünge yarıçaplarının oranını ($\frac{r_K}{r_L}$) bulunuz.

11. Şekilde düzgün $\vec{B}$ manyetik alanında K noktası etrafında w açısal hızı ile dönmekte olan iletken KL çubuğunun uçları arasında indüksiyon e.m.k'i 8 V'tur. Buna göre K merkezli iletken çubuğun orta noktasındaki indüksiyon e.m.k'i kaç V'tur?

12.

Uzunluğu 0,5 m olan bir iletken, magnetik alan şiddeti 0,5 Wb/m^2 olan alana şekildeki gibi yerleştirilmiştir. Bu iletken 10 m/s hızla hareket ettirildiğinde, telde oluşan indüksiyon e.m.k'i kaç V olur?
($\sin 60^\circ = \sqrt{3}/2$)

13. İletken bir tel halkanın yüzeyi 1 m^2 dir. Tel halka, yüzeyine dik olan bir magnetik alan içine konuluyor. Magnetik alanın şiddeti 1 s içinde 2 Wb/m^2 den 2,5 Wb/m^2 değerine düzgün olarak artıyor. Tel üzerinde oluşan indüksiyon e.m.k'ini bulunuz.

EK-4 Örnek Zümre Öğretmenler Kurulu Kararı

2006-2007 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI SELÇUKLU ANADOLU İMAM-HATİP LİSESİ FİZİK ZÜMRE ÖĞRETMENLERİ 1. DÖNEM TOPLANTI TUTANAĞIDIR.

TOPLANTI YERİ : Fizik Laboratuarı

TOPLANTI TARİHİ : 13.09.2006

TOPLANTI SAATİ : 13:30

GÜNDEM

1. Açılış ve Yoklama. Gündemin Karara Bağlanması.
2. Türk Milli Eğitiminin Temel Amaçları ve Milli Eğitim Temel Kanunu'nun okunup açıklanması.
3. 2006-2007 Eğitim Öğretim Yılı Sene Başı Eğitim Bölgesi Zümre Öğretmenleri Toplantısında alınan kararların ve Okul Zümre başkanları toplantısında alınan kararların okunup değerlendirilmesi.
4. Yıllık Çalışma Takvimi'nin incelenmesi.
5. Atatürkçülük ile ilgili konuların görüşülmesi.
6. 2006-2007 Öğretim Yılında Başarıyı Artırıcı Tedbirlerin Görüşülmesi.
7. Ders işlenişinde izlenecek Ders Araç-Gereç ve Yöntem, Metot ve Tekniklerin görüşülmesi.
8. Laboratuarla ilgili çalışma kurallarının tespiti ve alınacak güvenlik önlemlerinin görüşülmesi, ihtiyaç duyulan araç ve gerecin tespit edilmesi
9. Yıllık Planların Yapılmasının Görüşülmesi.
10. Diğer zümre öğretmenleri ile işbirliğinin görüşülmesi.
11. Ödev Konularının Tespiti ve Değerlendirme Esaslarının Görüşülmesi.
12. Ölçme-değerlendirme ve ortak sınavların şeklinin ve tarihinin belirlenmesi.
13. Dilek ve Temenniler, kapanış.

GÜNDEMİN GÖRÜŞÜLMESİ VE ALINAN KARARLAR

1. Zümre Başkanı Abdullah DERYAL toplantının başarılı geçmesi dileğiyle toplantıyı başlattı. Yapılan yoklamada Gülşen ŞİMŞEK'İn, Remzi ÖGE'nin hazır olduğu görüldü. Gündem maddeleri okunup oy birliği ile karara bağlandı.
2. Türk Milli Eğitimin Temel Amaçları Gülşen ŞİMŞEK tarafından, 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" ve Remzi ÖGE tarafından okundu. Derslerin bu amaçlar doğrultusunda işlenip, öğrencilerin yetiştirilmesi oy birliği ile karar altına alındı.
3. 2006-2007 Eğitim Öğretim Yılı Sene Başı Eğitim Bölgesi Zümre Öğretmenleri Toplantısında alınan kararlar ve Okul Zümre başkanları toplantısında alınan kararlar Abdullah DERYAL tarafından okundu, burada alınan kararların alınacak kararlarda göz önünde bulundurulması kararlaştırıldı.

4. MEB'in yayınladığı 2006-2007 Çalışma Takvimi incelenip, yapılacak olan yıllık ve günlük planlamaların bu takvime göre yapılması kararlaştırıldı.
5. Abdullah DERYAL 2488 sayılı tebliğler dergisinde belirtilen Atatürkçülük konuları , 2104 ve 2212 sayılı T.D. yayınlanan ATATÜRK ilke ve inkılapları çerçevesinde yıllık planlarda Atatürkçülük ile ilgili konulara ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi gerektiğini açıkladı. Remzi ÖGE 2488, 2104 ve 2212 sayılı tebliğler dergileri göz önünde bulundurularak konuların ilgili haftalara dağıtılacağı, Mustafa Kemal Atatürk'ün bilim ile ilgili gerek kendi çalışmaları ve gerekse bilim ile ilgili düşünceleri öğrencilere aktarılacağını söyledi. Atatürkçülükle ilgili ilkelerin "Konular" bölümüne yazılacağını, öğrenciye verilmek istenen hedef davranış değişikliği ve amaçların "Hedef ve Davranışlar" bölümüne yazılacağını açıkladı. Bu konuların aşağıdaki tabloda olduğu gibi dağıtılması karara bağlandı.

SINIF	**KONULAR**	**HAFTA**
Lise l	Atatürk'ün bilim ve tekniğe verdiği önem. "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" özdeyişi. . "Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir" Ölçü ve birim sistemlerinin değiştirilmesi. "İstikbal Göklerdedir".	Ekim 1. H Ekim 4. H Kasım 2. H Aralık 2. H Aralık 5. H
Lise2	Atatürk'ün gençliğe güveni "Yurtta Sulh Cihanda Sulh "özdeyişi "İstikbal Göklerdedir"	Eylül 2. H Kasım 1. H Kasım 2. H
Lise 3	Atatürk'e göre çağdaş medeniyet seviyesine ulaşma Atatürk ve Ulusal egemenlik Bilimsel görüşün ve Atatürk İlkelerinin uygulanmasının önemi Atatürk' ün gençlik hakkındaki görüşleri	Mart 1. H Nisan 2. H Mayıs 1. H Mayıs 3. H

6. Gülşen ŞİMŞEK, şube öğrencileri arasında bütünlük oluşturulması gerektiğini söyledi. Remzi ÖGE, işlenecek derslerin güncel olayları, hayatın içinden örnekleri alarak işlenmesi gerektiğini, öğrencilerin soru sormaya özendirilmesinin dersin verimini ve başarısını artıracağını söyledi. Abdullah DERYAL öğrenci velileriyle iş birliği yapılmasının faydalı olacağını ve Veli Toplantılarına mutlaka hazırlıklı gelinmesi gerektiğini söyledi. Gülşen ŞİMŞEK ortaöğretime yeni gelen öğrencilerin özellikle sayısal derslere karşı

bir adaptasyon problemi yaşadıklarını bunların başını da fiziğin çektiğini belirtti. Bunun sebebinin fizikte matematiğin sık kullanılması olduğunu ifade etti. Bunun için de matematik öğretmenleriyle beraber çalışılması gerektiğini teklif etti bu düşünceler oy birliği ile kabul edildi. Zümre başkanı Abdullah DERYAL, verimli ders çalışma yöntemlerinin okulumuz rehberlik servisinden temin edilebileceğini, öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmesini belirtti. Remzi ÖGE, derse yardımcı olacak materyallere öğretmenlerin daha kolay ulaşacağını, bunlar sayesinde gözle görülür bir başarı artışı olacağını söyledi. Bu teklifler oy birliğiyle kabul edildi.

7. Gülşen ŞİMŞEK, deney araç ve gereçlerinden gerektiği biçimde istifade edilerek deney ve gözlemlerin mümkün olduğunca yapılmasını, deneylerde kırılan veya bozulan malzemelerin raporla tespit edilmesini, laboratuarların düzenli ve temiz tutulmasını istedi ve öğrencilerin ders kitaplarını, defterlerini ve kullanılacak olan araç-gereçleri tam getirmelerinin faydalı olacağını söyledi. Remzi ÖGE, öğrenci merkezli yöntem ve tekniğin benimsenmesini ve beyin fırtınası yönteminin kullanılmasını önerdi. Bu teklifler oy birliği ile kabul edildi.
8. Abdullah DERYAL Fizik laboratuarının etkili bir biçimde kullanılması gerektiğini, bunun için haftalık kullanım çizelgesi oluşturulmasını, bu çizelgede sınıfların eşit olarak laboratuardan yararlanmasını, her hafta bir öğretmenin laboratuar temizliğinden sorumlu olmasını. Düzenli olarak malzeme kontrolü yapılması teklif etti. Remzi ÖGE, araç-gereç listeleri oluşturup bunları ilgili dolaba iliştirilmesini belirtip, bu sayede araç-gereçlerin kontrolünün daha seri yapılabileceğini ifade etti. Bu teklif ve ifadeler karar altına alındı.
9. 2197 Sayılı tebliğler dergisinden fizik dersinin amaçları gözden geçirildi.Lise I. Ve II. Sınıflar için;1.5.1992 /128 T.T.K kararı ile kabul edilen ve 25.05.2005 tarih ve 2359 sayılı T. D.'de yayınlanan Fizik Dersi müfredat Programı ve amaçları okundu.Lise III. için 1.5.1992/129 T.T.K kararı ile kabul edilen ve 25.05.2005 tarih ve 2359 sayılı T. D.'de yayınlanan Fizik Dersi müfredat Programı ve amaçları okundu. Yıllık planların, sınıflar bazında aşağıdaki tablodaki ünitelere göre hazırlanması kararlaştırıldı.

MÜFREDAT PROGRAMI

ÜNİTE NO	FİZİK 9 (4 Yıl Uyg.)	FİZİK 10 (4 Yıl Uyg.)	FİZİK 2 (3 Yıl Uyg.)	FİZİK 3 (3 Yıl Uyg.)
1	Madde ve Özellikleri	Kuvvet	Kuvvet	Işık
2	Işık	Hareket	Hareket	Dalga Hareketi
3		Newton'un Hareket Kanunları	Newton'un Hareket Kanunları	Işık Teorileri
4		Enerji	Yeryüzünde Hareket	Atom Teorisi
5			İmpuls ve Momentum	Yüklü Parçacıkların El. Al. Hareketi
6			Enerji	Güneş Enerjisi
7			Elektrostatik	
8			Elektrik Akımı	
9			Manyetizma	
10			Elektromagnetik İndüksiyon	

10. Fizik dersinin, amaçlarına uygun olarak öğrenilebilmesi için diğer zümre öğretmenleri ile iş birliği yapılması gerektiğini belirtilip, bu iş birliği dersler bazında ve konuların zamanlaması bakımından aşağıdaki gibi olması kararlaştırıldı.

SINIF	**ZÜMRE**	**İŞ BİRLİĞİ**	**HAFTA**
Lise 1	Geometri Matematik Matematik Kimya Kimya	Geometrik cisimlerin hacimlerinin hesaplanması Orantı işlemleri Üslü sayılarla işlemler Pilin yapısı ve elektroliz Işık Konusunda	Eylül 2.Hafta Ekim 4. Hafta Aralık 5. hafta Nisan 2. Hafta Mart 2.Hafta
Lise 2	Matematik Matematik	Vektörler ve 2. Derece denklem çözümleri Hiperbolün özellikleri	Eylül 2. Hafta Aralık 1. Hafta
Lise 3	Matematik Kimya	Hiperbolün Tanımı. Atomun yapısı ve enerji düzeyleri.	Şubat 2. hafta Nisan 4. hafta

11. Ödevlerin, 2300 ve 2348 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan yönetmeliğe göre verilip değerlendirilmesi ve özellikle araştırmaya yönelik ödevlerin verilmesine özen gösterilmesi kaynakların belirtilmesi,
    a. Zümrece saptanacak ödev konularını içeren listeden, öğrencilerin istedikleri konuyu seçmeleri,
    b. Değerlendirilen ödevlerin öğrencilere iade edilmesi; ancak değişik seviyedeki ödevlerden bir tanesinin öğrencilerden istenerek saklanması,
    c. Ödevleri değerlendirirken hazırlanan ödevin içeriği, tertip-düzeni, yararlanılan kaynakların sayı ve niteliği, öğrenciye kazandırdıkları, ödevin ister bilgisayar ortamında isterse el ile hazırlanması ve internet ortamından yararlanması ve zamanında teslimi kriterlerinin dikkate alınması,
    d. Ödev notlarının yönetmeliğe uygun olarak kanaat notlarına yansıtılması kararlaştırıldı ve ekteki ödev listesi düzenlendi. Değerlendirme kriterleri saptandı; Kasım ayının ilk haftası içinde seçtirilmesi ve Nisan ayının 1. haftası içinde toplanması ve ödev konularının aşağıdaki tabloda olduğu gibi verilmesi **kararlaştırıldı.**

FİZİK 9	FİZİK 10	FİZİK 2	FİZİK 3
Madde ve Özellikleri Kütle ve Ağırlık Özkütle Maddelerin Esnekliği Isı ve Sıcaklık Genleşme Işığın yayılması Gölge oluşumu Görüntü oluşumu Çukur Aynalar Tümsek Aynalar Mercekler Katıların kütle-hacim oranlarının karşılaştırılması. ÖSS sınavlarında çıkan özkütle ile ilgili soruların cevaplandırılması ÖSS sınavlarında çıkan ziler ile ilgili soruların aplandırılması ÖSS sınavlarında çıkan optik ile ilgili soruların cevaplandırılması ÖSS sınavlarında çıkan genleşme ile ilgili soruların cevaplandırılması	Vektörler ile ilgili işlemler Kuvvet kavramı ve özellikleri Kütle ve ağırlık merkezi Hareket ve özellikleri İş-güç ve enerji Newton'un hareket kanunları. Potansiyel enerjiden kinetik enerjiye dönüşüm için ray modeli. Eğik düzlem modeli tasarımı Ağırlık merkezi modeli tasarımı İp gerilmesi modeli tasarımı ÖSS sınavlarında çıkan Vektör sorularının cevaplandırılması.	Vektörler ile ilgili işlemler Kuvvet kavramı ve özellikleri Kütle ve ağırlık merkezi Hareket ve özellikleri Basit Harmonik Hareket ile ilgili teori ve deneyler. Newton'un hareket kanunları. Atış hareketleri Dairesel hareket Keppler kanunları İtme ve momentum Moment iş-güç enerji Üreteçlerin bağlanması. Potansiyel enerjiden kinetik enerjiye dönüşüm için ray modeli. Fizik oyuncakları tasarımı. Elektronik cihaz geliştirme.	Işığın tanecik modeli Atom modelleri Yarı iletkenler Hall olayı Fizyon ve Füzyon Laserin çalışma prensibinin araştırılması. Fotoelektrik olayının araştırılması. Einstein'in özel izafiyet teorisi (Kütlenin hıza göre değişimi). Mikroskop-teleskop tasarımı. Fotosel kapı tasarımı.

Verilen yıllık ödevlerde değerlendirmenin aşağıda verildiği gibi olması karara bağlandı.

GENEL DEĞERLENDİRME		***ARAÇ-GEREÇ YAPIMI***		***DENEY-GÖZLEM***	
Öğretmen ile işbirliği	15 puan	Öğretmen ile işbirliği	15 puan	Öğretmen ile işbirliği	15 puan
İmla kurallarına uyma	15 puan	Malzeme temini	15 puan	Konu hakkında bilgi toplama	15 puan
Kaynak seçme	15 puan	Kullanılabilirlik	30 puan	Deney ve gözlemin faydası	15 puan
Kaynaklardan faydalanma	15 puan	Aracın yapılmasına gösterilen önem	20 puan	Deney ve gözlem hatalarının sebepleri	15 puan
Olaylar arasında ilişki kurma	15 puan	Günlük hayatta kullanma	20 puan	Deneyin gerçekleştirilmesi	15 puan
Sonuca gitme	15 puan			Deney sonucunun yorumlanması	25 puan
Zamanlama	10 puan				

12. Haftalık ders saati sayısı 2 saat olan dersler için 2 yazılı ve 2 sözlü, 2 saatten fazla olan dersler için ise 3 yazılı ve 2 sözlü yapılması kararlaştırıldı. Şubeler arasında, her dönemin son yazılıların ortak olarak test şeklinde yapılması tartışılıp oy birliği ile kabul edildi. Yazılı tarihlerinin sınıf defterlerine yazılıp en az 15 gün önceden öğrenciye duyurulması kararlaştırıldı. Sınav tarihleri için aşağıdaki tarihlerin uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

SINIF		**1. YAZILI**	**2. YAZILI**	**3. YAZILI**
FİZİK 9	*I. DÖNEM*	Aralık 1. Hafta	Ocak 2. Hafta	
	II. DÖNEM	Nisan 2. Hafta	Mayıs 5. Hafta	
FİZİK 10	*I. DÖNEM*	Kasım 5. Hafta	Ocak 3. Hafta	
	II. DÖNEM	Mart 4. Hafta	Mayıs 5. Hafta	
FİZİK 2	*I. DÖNEM*	Kasım 2. Hafta	Aralık 2. Hafta	Ocak 3. Hafta
	II. DÖNEM	Mart 3. Hafta	Nisan 4. Hafta	Mayıs 5. Hafta
FİZİK 3	*I. DÖNEM*	Aralık1. Hafta	Ocak 2. Hafta	
	II. DÖNEM	Nisan 2. Hafta	Mayıs 4. Hafta	

13. Alınan kararların uyulmasına oybirliği ile karar verildi. Karşılıklı olarak yeni eğitim-öğretim yılının başarılı ve verimli geçmesi temennileri yapıldı.

Başka söz alan olmadığı için Zümre Başkanı Abdullah DERYAL iyi dilek ve temennileri ile toplantıyı kapattı.

U Y G U ND U R
13.09.2006

Abdullah DERYAL	Gülşen ŞİMŞEK	Remzi ÖGE	Kuddusi PINARCIK
Fizik Zümre Bşk.	Fizik Öğretmeni	Fizik Öğretmeni	Okul Müdürü

EK-5 Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliği

Resmî Gazete
: 29.5.1995/22297
Tebliğler Dergisi
: 3.7.1995/2434
Ek ve Değişiklikler:
1) 3.9.1996/22746 RG (7.10.1996/2463 TD)
2) 5.4.1997/22955 RG (1.4.1997/2475 TD)
3) 26.7.1997/23061 RG (AĞUSTOS 1997/2479 TD)
4) 4.9.1997/23100 RG (EYLÜL 1997/2480 TD)
5) 9.5.1998/23337 RG (MAYIS 1998/2488 TD)
6) 12.8.1998/23431 RG (EYLÜL 1998/2492 TD)
7) 9.1.1999/23578 RG (MART 1999/2498 TD)
8) 17.12.1999/23909 RG
9) 10.4.2003/25075 RG (MAYIS 2003/2548 TD)
10) 11.6.2003/25135 RG (TEMMUZ 2003/2550 TD)
11) 17.3.2004/25405 RG (NİSAN 2004/2559 TD)
12) 10.6.2004/25488 RG
13) 2.11.2004/25631 RG (KASIM 2004/2566 TD)
14) 5.4.2005/25777 RG (NİSAN 2005/2571 TD)
15) 18.5.2006/26172 RG (MAYIS 2006/2584 TD)
16) 4.7.2006/26218 RG (TEMMUZ 2006/2586 TD)
17) 2.8.2006/26247 RG
18) 1.9.2006/26276 RG

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, temel ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile diğer kitap ve eğitim araçlarının Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak hazırlanması, incelenmesi, değerlendirilmesi, kabulü, ilânı, seçimi, yayımlanması, dağıtımı ve ders kitabı/kitapları üreten yayın evlerinde aranacak şartlarla ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, temel ders kitabı,

öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile diğer kitap ve eğitim araçlarının niteliklerinin belirlenmesi, hazırlanması, incelenmesi, değerlendirilmesi, kabulü, ilânı, seçimi, yayımlanması, dağıtımı ve ders kitabı/kitapları üreten yayın evlerinde aranacak şartlarla ilgili hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 –

Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

Başbakanlık: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığını,

Kurul: Talim ve Terbiye Kurulunu,

Daire Başkanlığı: Yayımlar Dairesi Başkanlığını,

Birim: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Okul ve kurumlarda okutulan derslere ait öğretim programı, ders kitabı ve eğitim aracını hazırlayan ilgili hizmet birimlerini,

Kitap: Ders kitabı, temel ders kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile öğretmen kılavuz kitaplarını,

Ders Kitabı: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilebilen basılı eseri,

Temel Ders Kitabı: Genellikle meslekî ve teknik öğretim okul ve kurumlarında, alanın gerektirdiği bilgilerin tamamını kapsayan ve program değişikliklerinden kısa sürede etkilenmeyen basılı eseri,

Bilgi İş ve İşlem Yaprakları: Meslekî ve teknik öğretim okullarının atölye ve laboratuar derslerinde veya uygulamalarında kullanılmak, meslekî bilgi ve becerileri pekiştirmek amacıyla hazırlanan yayınları,

Öğretmen Kılavuz Kitabı: (Değişik : 17.3.2004/25405 RG) İlgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma; işlenen ünitelerle ilgili internet

adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eseri,

Baskıya Hazır Nüsha: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Çizgisiz beyaz kağıda daktilo, bilgisayar veya benzeri araçlarla sınıf seviyesine uygun punto ve standartta yazılmış, resim, fotoğraf, tablo, grafik, şema, plan, harita ve benzeri, öğretime yardımcı unsurları, metinlerin uygun yerlerine yerleştirilmiş, basılmamış, ciltlenmiş baskıya hazır eseri,

Basılmış Kitap: Ders kitabı, temel ders kitabı, bilgi(2) iş ve işlem yaprakları, öğretmen kılavuz kitabı gibi basılı eserleri,

Eğitim Aracı: (Ek:17.3.2004/25405 RG)(Değişik : 2.8.2006/26247 RG) Programın alanının gerektirdiği standart donanım kapsamında okul ve kurumların atölye ve laboratuarlarında yer alması gereken makine, teçhizat, eğitim deney seti ve benzeri ekipmanın; sıra, masa, tahta, tv , bilgisayar, tepegöz, dijital ölçüm aletleri, deney tüpü, yoğaltım malzemeleri ve benzerleri dışında kalan, öğretim programlarını destekleyen ve derslerin öğreniminde yararlanılan basılı eserler ile film, slayt, video kaseti, resim, fotoğraf, tablo, ses kaseti, disket, CD, yer küre, harita, atlas ve benzeri araçları,

Öğrenci Çalışma Kitabı: (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) İlgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen CD, DVD, VCD gibi ek materyalleri kapsayan seti,

Yayın evi: (Ek:17.3.2004/25405 RG) Ders kitabı ve/veya eğitim aracı üreten yayın evini,

Editör: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Kitabın yazıldığı alanda en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve eserin üretim sürecinin koordinasyonunu sağlayan kişiyi,

Dil Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Görsel Tasarımcı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Resim veya grafik alanında lisans veya lisans üstü düzeyde öğrenim görmüş ya da en az beş yıl ders kitabı ile diğer kitap ve eğitim araçlarını resimlediğini belgelendiren kişiyi,

Alan Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG)(Değişik: 10.6.2004/25488 RG) Kitabı ile ilgili alanda bir yüksek öğretim kurumundan mezun olmuş veya bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan kişiyi,

Program Geliştirme Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Program geliştirme alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Ölçme ve değerlendirme alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Rehberlik veya Gelişim Uzmanı: (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Çocuk Gelişimi veya Gelişim Psikolojisi alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi,

Eğitim Teknolojisi Uzmanı: (Ek:17.3.2004/25405 RG) Eğitim teknolojisi alanında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş kişiyi

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ders Kitaplarının Nitelikleri ve İncelenmesi ile Yayın Evlerinde Aranacak Şartlar, Ders Kitaplarının Hazırlanması, İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Ders Kitaplarının Nitelikleri ve İncelenmesi ile Yayın Evlerinde Aranacak Şartlar

Madde 5 – (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitaplarında aranacak nitelikler ile yayın evlerinde aranacak şartlar:

a) Ders kitaplarının nitelikleri ve incelenmesi

Ders kitapları:

1) Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içermez.

2) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye

Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

3) Temel insan haklarına aykırılık taşımaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermez.

4) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.

5) Reklâm niteliğinde öğeleri içermez.

Ders kitapları, Ders Kitaplarında Aranacak Nitelikler ile Yayın Evlerinde Aranacak Şartlar, Ders Kitaplarının Hazırlanması, İncelenmesi, Değerlendirilmesi ve Eğitim Araçlarının Seçimine İlişkin Yönergede belirtilen hükümlere uygun olarak hazırlanır.

b) Ders kitabı üreten yayın evlerinde aranacak şartlar

Yayın evlerinin; mesleğin ilkeleri ve etik değerleri etrafında kurumsallaşmaları, ders kitabının üretim sürecini alanlarında uzmanlaşmış personel eliyle yönetmeleri, belirli öğretim alanları veya sınıflar düzeyinde ders kitabı hazırlama konusunda uzmanlaşmaları esastır.

1) (Değişik: 10.6.2004/25488 RG) Yayın evlerince başvurusu yapılan eserler; alanlarındaki yüksek öğretim kurumundan mezun olmuş veya bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan yazar/yazarlarla birlikte editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı ve rehberlik veya gelişim uzmanı tarafından hazırlanır.

2) Yayın evleri, ders kitabı üretebilecek yeterli sayıda insan kaynağına, fizikî mekâna, teknik donanıma ve arşive sahip olur.

Yayın evlerinin;

Türkçe/Edebiyat, Yabancı Dil, Matematik, Sosyal Bilimler, Güzel Sanatlar, Fen Bilimleri, Meslekî ve Teknik Öğretim, Felsefe Grubu, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi alanlarında ürettiği kitaplar için kadrolu ve sigortalı olarak istihdam edilmiş veya yayın evi sahibi/ortağı olan birer editör, dil uzmanı ve görsel tasarımcıya,

Yönetici, yazar, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı ve benzeri uzmanların çalışabilecekleri odalar ile arşiv, toplantı salonu, teknik donanım ve benzeri ünitelerden meydana gelen fizikî mekâna,

Bilgisayar donanımları, yazıcılar, CD kayıt cihazı, tarayıcı ve benzeri teknik donanım ile gerekli bilgisayar yazılımlarına,

Uzmanlaşmak istediği ders kitabı alanında yeterli sayıda kitap, resim, fotoğraf, harita ile basılı olmayan araçların yer aldığı arşive,

Kabul edilen ders kitabı ve/veya diğer eğitim aracı ürettiğine dair belgeye

sahip olmaları gerekir.

(Değişik son paragraf: 2.11.2004/25631 RG) Ders kitabı üreten yayın evlerinin şartlarının değerlendirilmesi, Yönergede belirtilen şekilde yapılır.

3) Yüz kızartıcı bir suçtan veya telif hakları ile ilgili kanuna aykırı iş ve işlemlerden hüküm giymiş olanların, sahibi ve/veya ortağı oldukları yayın evlerinin ders kitabı başvuruları kabul edilmez. Bunlar, bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde yer alan uzmanlık alanlarında görev alamaz, eserleri uygun bulunmuş olsa bile iptal edilir.

4) Yayın evinin başvurusunda verilen herhangi bir belgenin veya yazılı beyanının gerçek dışı olduğunun idarî ve/veya adlî makamlarca tespit edilmesi hâlinde, belgenin/beyanın ait olduğu eser/eserlere ait Kurul Kararı iptal edilir. Yayın evinin beş yıl süreyle yeni başvurusu kabul edilmez.

(Değişik son fıkra: 2.11.2004/25631 RG) Yayın evi, belirtilen şartlara sahip olduğunu gösterir belgeleri Başkanlığa verir.

Kitapların Hazırlanması ve Hizmete Sunulması

Madde 6- Kitaplar aşağıdaki usullere göre hazırlanır ve hizmete sunulur.

a) Yarışma: (Değişik : 17.3.2004/25405 RG)

İhtiyaç duyulan alanlarda Bakanlıkça ders kitabı hazırlanmasıyla ilgili olarak ödüllü veya ödülsüz yarışma açılır.

Bu yarışmanın başvuru şekli, yarışma şartları, yarışmada derece alanlara verilecek ödülün miktarı, ödemeye ilişkin usul ve esaslar, düzenlenecek şartname ile belirlenir. Kurulca hazırlanan şartname, Tebliğler Dergisinde ilân edilir.

1) Bu yarışmaya ders kitabı üretme şartlarını taşıyan yayın evleri katılır.

2) Yarışmaya katılacak eserler, Yönergede belirtilen esaslara göre hazırlanır.

3) Eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, Bakanlığımız ve diğer resmî kurumlardan katılacak uzmanlardan oluşturulacak Özel İhtisas Komisyonlarınca yapılır.

4) İnceleme ve değerlendirme sonuçları, Kurulda görüşülür ve alınan karar Tebliğler Dergisinde yayımlanır.

b) Sipariş

1) Sipariş usulü ile yazdırılacak kitapların şartnamesi, ilgili birimce hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Kurulca uygun görülen şartname, hazırlayan birime gönderilir.
2) Söz konusu birim, kişi veya komisyona şartname hükümlerine göre kitap yazdırır.
3) İlgili birim, hazırlana baskıya hazır nüshaları inceler veya incelettirir. İnceleme sonunda düzenlenen raporlar ile eserler Başkanlığa sunulur. Bunlar Kurulca değerlendirilir. Alınan karar, Daire Başkanlığına ve ilgili birime bildirilir.
c) Satın alma
1) Okutulmasına ihtiyaç duyulması hâlinde, yurt içinde veya dışında yazılmış ya da tercüme edilmiş olan kitapların incelenmesi, ilgili birimce yaptırılır ve raporlarıyla birlikte Başkanlığa sunulur.
2) Kurulca kitabın veya telif hakkının satın alınmasına karar verilmesi hâlinde, bu durum, gereği için Daire Başkanlığına bildirilir. İlgili birime de bilgi verilir.
d) Yazdırma
Bakanlık, teşkilâtında görevli elemanlara veya bunlardan kuracağı bir komisyona kitap hazırlatabilir. Bu durumda da sipariş usulündeki yol izlenir.
e) Özel Kesimce Hazırlama (Değişik: 5.4.2005/25777 RG)
1) Baskıya hazır nüshanın 2 (iki) adedi, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitapları ile birlikte takım hâlinde (Değişik ibare: 18.5.2006/26172 RG) her yıl Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında incelenmek üzere (Değişik ibare: 1.9.2006/26276 RG) Daire Başkanlığına teslim edilir. Ancak hangi ders kitaplarının öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ile birlikte takım hâlinde verileceği Yönergede belirtilir.
Ders kitabının yeniden yazımını gerektiren program değişikliklerinde; baskıya hazır nüshaların incelenmek üzere Başkanlığa ilk başvurusu, incelenmesi, değerlendirilmesi ve bunlardan ders kitabı olarak kabul edilenlere ait listenin Tebliğler Dergisinde duyurulması ile ilgili takvim, Kurul kararı ile bu Yönetmelikte belirtilen sürelere uyulmaksızın belirlenebilir.
2) Mayıs ayının üçüncü haftasının son iş gününe kadar Kurulca kabul edilen, okutulma süresi devam eden ve süresi uzatılan ders kitaplarının listesi, Tebliğler Dergisinde yayımlanmak üzere Mayıs ayının sonuna kadar Daire Başkanlığına gönderilir.

3) Azınlık okulları, kendi dillerinde okutulmak üzere hazırlattıkları kitapları, yeminli mütercimlerce tercüme edilmiş bir nüshası ile birlikte (Değişik ibare: 1.9.2006/26276 RG) Daire Başkanlığına teslim ederler.

4) Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

5) İnceleme ve değerlendirme sonuçları, inceleme raporları ve puanları ile birlikte ilgilisine gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kitapların Değerlendirilmesi ve İnceleme Ücretinin Tespitine Ait Esas ve Usuller

İnceleme Esas ve Usulleri

Madde 7- (Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Ders kitaplarının incelenmesinde, puanlamaya esas olacak kriterler Kurulca belirlenerek duyurulur.

Ön İnceleme Komisyonu

Madde 8-(Değişik: 17.3.2004/25405 RG) (Değişik ibare: 1.9.2006/26276 RG) Daire Başkanlığınca üç kişiden oluşturulan ön inceleme komisyonu /komisyonları kurulur. Komisyon, başvuruları Yönerge hükümlerine göre değerlendirir. Ön incelemede uygun görülenler incelemeye alınır, uygun görülmeyenler iade edilir.

İnceleme Ücreti

Madde 9- Özel kesimce hazırlanan eserler ücret karşılığında incelenir. Bu ücret; eserin sayfa sayısı üzerinden hesaplanır ve her bir forması için 1000 (bin) gösterge rakamının, ücretin yatırıldığı tarihteki devlet memurları aylık kat sayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Forma sayısı ise sayfa sayısının on altıya bölünmesiyle tespit edilir.

İncelenmesi istenen eserin, inceleme ücretinin tamamı, (Değişik ibare: 1.9.2006/26276 RG) Daire Başkanlığınca belirlenen Döner Sermaye işletmesi hesabına makbuz karşılığında yatırılır.

Eserin incelenmesi için Döner Sermaye işletmesi hesabına yatırılan ücretin bir kısmı, (Değişik ibare: 1.9.2006/26276 RG) Daire Başkanlığınca hazırlanan yönergede belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ön inceleme ve inceleme hizmetlerinde görev alanlara ödenir.

Dördüncü fıkra; (a), (b) ve (c) bentleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır (10.4.2003/25075 RG).

Bakanlıkça Sağlanan Eserlerin Değerlendirilmesi

Madde 10-Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

Eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi

Madde 11-(Değişik: 1.9.2006/26276 RG) Bakanlıkça yarışma, sipariş, satın alma ve yazdırma usulleriyle temin edilen eserler ile özel kesimce hazırlanan eserlerin incelenmesi, değerlendirilmesi ilgili birimce; dersin özelliği ve sınıf seviyesi dikkate alınarak, en az iki alan uzmanı, bir görsel tasarımcı ve bir dil uzmanı ile gerekli hâllerde ölçme-değerlendirme, program geliştirme, rehberlik, çocuk gelişimi ve/veya eğitim teknoloji uzmanlarının da yer aldığı en az dört, en fazla dokuz uzman/öğretmenden oluşturulan İnceleme Komisyonu tarafından yapılır. Ancak, İnceleme Komisyonlarında zorunlu olarak bulundurulması gereken dil uzmanı ve görsel tasarımcının alanlarına giren incelemelerde komisyon en az üç kişiden oluşabilir. İhtiyaç duyulması hâlinde komisyonlara diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan da üye alınabilir.

Yabancı dil ders kitaplarında dil uzmanı bulundurulması zorunlu değildir.

Baskıya hazır nüshaların incelenmesi sonucunda rapor düzenlenir ve eser 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Aynı şekilde takım hâlinde başvurusu yapılan baskıya hazır nüshalar da birlikte incelenerek 100 tam puan üzerinden değerlendirilir.

İnceleme sonucunda;

a) 80 puandan aşağı puan alan eserler, reddedilmiş sayılır ve başvuru sahibine iade edilmek üzere Daire Başkanlığına gönderilir.

b) 80-89.99 dahil olmak üzere 80-89.99 arasında puan almış eserler;

1) İlgili birim düzeltilmek ve tekrar incelenmek üzere, bu eseri raporlarıyla birlikte Daire Başkanlığına gönderir. Daire Başkanlığı inceleme raporlarını başvuru sahibine iletir. 30 gün içinde tekrar incelenmek üzere Daire Başkanlığına başvurusu yapılmayan bu eserler reddedilmiş sayılır.

2) Düzeltilerek başvurusu yapılan eserler, Daire Başkanlığında ön incelemesi yapılarak ilgili birime gönderilir. Bu incelemede komisyon tarafından tespit edilen hataların giderilip giderilmediği inceleme sırasına bakılmaksızın yapılır ve yeniden değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda 90 ve daha yukarı puan alan eserler, İnceleme Komisyonu raporu ile birlikte Başkanlığa iletilmek üzere Daire Başkanlığına gönderilir.

3) 90 dan aşağı puan alan eserler ise reddedilmiş sayılır. Baskıya hazır nüsha, başvuru sahibine iletilmek üzere Daire Başkanlığına gönderilir.

c) Eser, İnceleme Komisyonunca 90 ve daha yukarı bir puanla değerlendirilmiş ise İnceleme Komisyonunun raporu ile birlikte Başkanlığa iletilmek üzere Daire Başkanlığına gönderilir.

Başkanlığa gelen eser, değerlendirilmek üzere İhtisas Komisyonuna/Komisyonlarına gönderilir. İhtisas Komisyonu/Komisyonları, kurul uzmanı ve eğitim uzmanı ile gerekli hallerde alan uzmanı ve akademisyenlerden Başkanlıkça belirlenecek sayıda üyeden oluşturulur ve Komisyonlara ilgili kurul üyesi rehberlik eder. İhtisas Komisyonu/Komisyonları, İnceleme Komisyonları tarafından 90 ve üzerinde puanla değerlendirilen baskıya hazır nüsha ve raporları inceler ve Kurula sunar. Eserler, Kurulca uygun bulunur, düzeltilmek üzere yayın evine gönderilir veya uygun bulunmaz.

İnceleme ve değerlendirme ile ilgili diğer hususlar Yönerge ile belirlenir.

Kurul Üyelerinin Rehberliği

Madde 12- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) İlgili Kurul üyesi/üyeleri;

a) (Değişik bent: 1.9.2006/26276 RG) İhtisas Komisyonunun çalışmalarına,

b) Baskıya hazır nüsha ve diğer eğitim araçları hakkında verilecek karar safhalarında rehberlik eder

Okutulma Süresi

Madde 13-(Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Kitapların okutulma süresi, ilk kabul edildiği öğretim yılından itibaren 5 (beş) öğretim yılıdır.

Okutulma Süresinin Uzatılması

Madde 14-(Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Okutulma süresi sona eren ders kitaplarının süreleri uzatılmaz. Ancak alanında ders kitabı bulunmayan veya bir kitap bulunan ders kitaplarının birer yıl süreyle uzatılmasına; yayın evlerinin veya ilgili birimin Başkanlığa başvurusu sonucunda Kurulca karar verilebilir. Bu durumdaki kitaplar için süre uzatımı, iki defadan fazla yapılmaz. Bakanlık kitaplarının güncelleştirilmesinden ve yenilenmesinden ilgili birim sorumludur.

Okutulma Süresi İçerisinde Kitaplarda Değişiklik Yapılması

Madde 15- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitaplarının yeniden yazımını gerektirmeyen öğretim programı değişikliklerinde;

a) Ders kitabının yeniden yazılmasını gerektirmeyen kısmî değişikliklerin ders kitaplarına yansıtılması, yayın evlerinden/ilgili birimden istenir. Başkanlıkça belirlenen süre içinde gerekli düzeltmelerin yapılmadığı tespit edilen ders kitabına ait Kurul Kararı, kabulündeki yöntemle iptal edilir.

b) Başvurusu yapılmış ve inceleme sürecinde bekleyen eserler, yayın evine iade edilir. Bu durumdaki eserlerin başvurusu, Başkanlıkça belirlenen süre içinde yapılabilir.

c) Ders kitabının yeniden yazımını gerektiren program değişikliklerinde:

1) Uygunluk kararı devam eden ders kitaplarının uygunluk süresi sona erer.

2) Başvurusu yapılmış olmakla birlikte Kurul Kararına bağlanmamış eserler yayın evine iade edilir.

Yazarların veya Yayın evlerinin Uyması Gereken Hususlar

Madde 16-Yazarlar veya yayın evleri kitap hazırlarken ilgili öğretim programında ve varsa şartnamelerinde belirtilen esaslar ile Bakanlıkça istenilen diğer hususlara aynen uymak zorundadırlar.

Yayımlanan Kitapların Kontrolü

Madde 17-(Değişik : 1.9.2006/26276 RG) Başkanlıkça kabul edilen ders kitapları için Daire Başkanlığından fiyat tespiti istenir. Ancak, yazar veya yayınevi, kitabı bastıramayacaksa durumu yazılı olarak Daire Başkanlığına bildirir. Bu durumda kitap, ders kitapları listesinde yayımlanmaz ve okutulma süresinde de herhangi bir değişiklik yapılmaz. Yayımlanan kitapların ilk ve müteakip baskılarından, basıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, 5'er adedi Başkanlığa ve ilgili birime, 1 adedi de Daire Başkanlığına gönderilir. Bu süre içinde gönderilmeyen eserlere ait Kurul Kararı iptal edilir. Yazar veya yayınevi bu baskı örnekleriyle birlikte, güncelleştirme veya yeni düzenlemelerine ait örnek sayfaları Başkanlığa gönderebilir. Başkanlık, bu kitapları karara bağlanmış nüshalarıyla, Daire Başkanlığı da fiyat verilen örneği ile karşılaştırır. Bu karşılaştırmada asıl nüshalara uymadığı tespit edilen eserlerin kabulüne dair Kurul Kararı, kitabın kabulündeki yöntemle yürürlükten kaldırılır ve Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Ancak, güncelleştirme ve yeni düzenleme gerektiren tespitler Kurulca da uygun bulunduğu takdirde kitap, Başkanlıkça belirtilen süre içinde düzeltilmek üzere yazar veya yayınevine gönderilir.

Yeni baskılar ilgili birim tarafından da incelenir, varsa belirlenen hatalar Başkanlığa bildirilir.

Baskı ve Dağıtım

Madde 18-Bakanlıkça yayımlanacak kitapların baskı adedi, Daire Başkanlığınca ilgili birimle iş birliği yapılarak ihtiyaca göre belirlenir. Baskı, satış ve dağıtım işlemleri de Daire Başkanlığınca yapılır.

Kayıtların Tutulması ve Bilgilendirme

Madde 19- Daire Başkanlığı, Bakanlık ve özel kesimce hazırlanan kitapların yayım, dağıtım ve satış durumlarını izler. Konu ile ilgili istatistikî verileri Başkanlığa sunar.

Telif Ücreti

Madde 20- Bakanlıkça yayımlanan kitapların yazarlarına Millî Eğitim Bakanlığınca "Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre ücret ödenir.

Fiyatların Belirlenmesi

Madde 21- Fiyatların belirlenmesi amacıyla, Daire Başkanının başkanlığında, Başkanlığın ders kitaplarıyla ilgili Daire Başkanı, Daire Başkanlığından ilgili şube müdürü, ilgili birim yetkilisi, Devlet Kitapları Mütedavil Sermayesi Müdürü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden bir temsilci, Millî Eğitim Basımevi Müdürü ve Yayıncılar Birliği temsilcisinden bir komisyon oluşturulur. Komisyon, gerekli gördüğü takdirde, kitap yayınlayan kamu kurumlarının, özel kuruluşların veya uzmanların görüşlerini de alabilir. Ancak, kesin karar komisyona aittir.

Ders kitaplarının satışlarında uygulanacak birim fiyatları; kullanılan kağıdın cinsine, ebadına, cildinin karton veya bez oluşuna göre komisyon tarafından belirlenir.

Kitaplara, komisyonca uygun forma birim fiyatlarının üzerinde fiyat verilemez. Komisyonun belirleyeceği fiyatlar Bakanlık Makamı'nca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Fiyat almadan satışı yapılan ve belirlenen fiyatın üstünde bir fiyatla satışı yapıldığı Daire Başkanlığınca tespit edilen kitabın kabulüne dair Kurul Kararı iptal edilir ve ders kitapları listesinden çıkarılır.

Okullara Duyuru

Madde 22- (Değişik: 5.4.2005/25777 RG) Başvuru sahipleri;

a) İçinde bulunan yılın Mayıs ayından önce Kurulca kabul edilen veya okutulma süresi devam eden ders kitaplarının fiyatlarının belirlenmesi için, Mayıs ayının ilk haftasının son iş gününe kadar,

b) Mayıs ayının ilk üç haftasında Kurulca kabul edilen ders kitaplarının fiyatlarının belirlenmesi için, Mayıs ayının son iş gününe kadar,

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'na başvuruda bulunurlar.

Kabul edilen ders kitaplarının adları, yazarı-yazarları, varsa yayın evi ve fiyatları ile birlikte her yıl en geç Haziran ayının ilk on günü içinde Tebliğler Dergisi'nde yayımlanır.

Kitapların Seçimi,

Madde 23- (Değişik: 12.8.1998/23431 RG) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının seçiminde aşağıdaki yol izlenir.

a) Kurulca kabul edilen ders kitaplarının yayımlandığı Tebliğler Dergisinin her öğretmen tarafından incelenmesi okul yönetimince sağlanır.

b) İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ders kitapları, ilgili sınıf ve branş öğretmeni tarafından seçilir.

Sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni, seçtikleri kitapların seçme gerekçeleri konusunda zümre öğretmenler kuruluna bilgi verirler. Bu toplantıya okul-aile birliği başkanı ya da uygun göreceği üyelerin katılması sağlanır.

Sınıf ve branş öğretmeni, seçtiği kitap listesini gereği için okul müdürüne sunar.

c) Okul yönetimleri, Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilen ders kitapları çeşitlerinin okul ve sınıf kitaplıklarında bulundurulmasına özen gösterirler.

d) (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bakanlık, (Değişik ibare : 18.5.2006/26172 RG) resmî ilköğretim ve ortaöğretim kurumları öğrencileri için belirleyeceği derslerin kitaplarını satın alabilir. Bu ders kitaplarının seçiminde, Yönetmeliğin kitapların seçimine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hazırlama Esas ve Usullerine Uyma

Madde 24- Sipariş usulü ile yazdırılacak kitapların şartnamesinde belirtilen hususlar yerine getirilmediği takdirde hazırlayanlara ödeme yapılmaz.

Yazar veya Yayınevi Değişikliği

Madde 25- Baskıya hazır nüsha Kurul kararına bağlandıktan sonra kitabın üzerinde bulunan yazar veya yazarların isimleri ile yayınevi adı, tarafların karşılıklı rızalarına dair noter sözleşmesi, ihtilaf durumunda ise esasa ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı olmaksızın değiştirilemez. (Ek : 1.9.2006/26276 RG) Bu durumlarda konu belgeleri ile birlikte Kurula sunulur ve Kurulca belirlenen görüş doğrultusunda işlem yapılır.

Komisyona Alınacak Elemanlar

Madde 26- Yürürlükten kaldırıldı.(1.9.2006/26276 RG)

Kitaplarla İlgili Olarak Başkanlıkça da Yapılabilecek İşlemler

Madde 27- Bu Yönetmelikte sözü edilen kitapların hazırlanarak ilgililere sunulmasına ilişkin iş ve işlemler, ilgili birimlere bilgi verilmek suretiyle Kurul Kararı ile Başkanlıkça da yapılabilir.

Öğrencilere Aldırılmayacak Kitaplar

Madde 28- Tebliğler Dergisinde yayımlanan ders kitaplarından başka hiçbir eser ders kitabı olarak öğrencilere aldırılamaz.

(Değişik son fıkra: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitabı bulunmaması hâlinde ders kitabı yerine kullanılacak eğitim araçlarının başvurusu, incelenmesi, değerlendirilmesi ile ilgili hususlar Yönergede belirlenir.

Diğer Bakanlıkların Meslekî Ders Kitapları

Madde 29- Diğer Bakanlıklara bağlı okulların meslekî ders kitapları, kendi bünyelerinde branş elemanlarından oluşturulacak en az 3 kişilik bir komisyona incelettirilerek tanzim edilen raporla birlikte Başkanlığa gönderilir.

Uygunluk Kararının İptali

Madde 30-Duyurusu yapılan kitapların bu kararı aşağıdaki durumlarda iptal edilir ve bu kitapların yazar veya yayınevine ait diğer kitaplar da iki (2) yıl süre ile incelemeye alınmaz.

a) Ders kitabı olarak kabul edildiğine dair Kurul Kararı olmadığı halde, bu karar varmış gibi yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunduğu tespit edilenler,

b) Bu Yönetmelikte belirtilen hususlara ve Bakanlıkça belirlenen esas ve usullere uymadığı sonradan tespit edilenler.

Ders Kitapları Dışındaki Kitaplar ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi, Seçimi ve Kullanımı

Madde 31- (Değişik: 17.3.2004/25405 RG) Ders kitabı dışındaki diğer kitap ve eğitim araçlarının incelenmesi, değerlendirilmesi, seçimi ile kullanımında aşağıdaki hususlara uyulur.

a) Eğitim araçlarından;

1) Bilimsel nitelikteki yayın ve araştırma yapma işlevi bulunan resmî kurum ve kuruluşların eğitim-öğretim programlarını destekleyici nitelikteki yayınları,

2) Türk ve dünya klâsikleri,

3) Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve yönergeler veya bunların birleştirilmesiyle meydana getirilen eserler,

4) Okul kütüphanesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre bulundurulan eserler,

5) Bilgisayar kullanımı için gerekli olan yazılım programları,

6) Derslerin işlenişinde kısa süreli kullanılan yazılım programları,

7) Öğretmenlerin sınıflarda yararlanmak için hazırladıkları ve kendi derslerinde kullandıkları dersle ilgili bireysel çalışmaları sonucu ortaya çıkan materyaller

herhangi bir değerlendirme veya seçime gerek görülmeden okullarda kullanılabilir.

b) Yukarıda sayılan eğitim araçları dışında kalan ve bir öğretim yılı boyunca okullarda kullanılacak her türlü eğitim aracının belirlenmesi ve seçimi, dersin öğretmeni tarafından yapılır.

Ders kitabı dışında kullanılacak eğitim araçlarının; Anayasaya, yasalara ve Millî Eğitimin Temel Amaçlarına ters düşmemesi esastır. Aksi durumda sorumluluk, eğitim aracının seçimini yapan öğretmenlere aittir.

Bu belirlemede eğitim aracının resmî/özel kişi, kurum ve kuruluşların tavsiye kararı, uygunluk veya kalite belgesi olup olmadığına bakılmaksızın:

Eğitim Aracının;

1) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen “Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline

getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olması,

2) Bilimsel hata bulunmaması,

3) Türkçe'nin özelliklerinin bozulmadan ve doğru olarak kullanılmış olması,

4) Kişi ve kuruluşları yıpratıcı nitelikte olmaması,

5) Temel insan haklarına aykırılık taşımaması; cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermemesi,

6) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanmış olması,

7) Reklâm niteliğinde ögelere yer verilmemiş olması,

8) Hedeflenen öğrenci kitlesinin bilgi ve yaş düzeyine uygun olması,

9) Türkçe dışında hazırlanmış olanlarının Bakanlar Kurulunca Türkiye'de eğitim-öğretimine izin verilen yabancı dillerde hazırlanmış olması,

10) Estetik, edebî, kültürel ve sosyal değerlere uygun olması,

11) Görsel unsurlarının toplumun ortak değerleriyle bağdaşması

esasları göz önünde bulundurulur.

Ders öğretmenince belirlenecek eğitim aracı için, Eğitim Aracı Seçme ve Değerlendirme Formu(EK-1) (10) ile bu forma dayalı olarak düzenlenecek Bilgi Formu (EK-2) (11) okul müdürlüğüne verilir.

(Değişik son fıkra: 2.8.2006/26247 RG) Bakanlığın satın alacağı eğitim araçlarının incelenmesi için başvurular (Değişik ibare : 1.9.2006/26276 RG) satın alacak birime yapılır. Bu başvuruların incelenmesi ve diğer hususlar Yönergede belirtilir. Ancak, eğitim araçlarından yerel düzeyde hibe ve alımlarda yapılacak inceleme, bu maddede belirtilen hükümler çerçevesinde, il millî eğitim müdürlüklerince kurulacak komisyonlarca yapılır. Bu komisyonlarda alan uzmanı veya uzmanların yanı sıra Türkçe ve resim iş öğretmenlerinin biri veya her ikisi de bulunabileceği gibi eğitim yöneticileri de olabilir. Valilik onayı ile kurulacak komisyonlar; en az üç, en fazla yedi kişiden oluşur.

Takma (Müstear) Ad Kullanamama

Madde 32- Ders kitapları yazarları ders kitaplarında takma (müstear) ad kullanamazlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yürürlük-Yürütme-Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 33- 29/5/1993 tarih ve 24595 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği" ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- (Değişik: 9.1.1999/23578 RG) Yürürlükten kaldırıldı (17.12.1999/23909 RG).

Geçici Madde 2- (Ek: 9.5.1998/23337 RG) 1997-1998 Öğretim Yılı sonu itibarıyla okutulma süresi sona erecek ders kitaplarından yazar, yayın evi veya ilgili birimlerin 29 Haziran 1998 tarihine kadar Başkanlığa başvurmaları durumunda, Kurulca uygun bulunanların okutulma süresi bir (1) yıl uzatılabilir.

Geçici Madde 1- (Ek: 10.4.2003/25075 RG) Yürürlükten kaldırıldı (17.3.2004/25405 RG)

Geçici Madde 2- (Ek: 11.6.2003/25135 RG) 2003-2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere resmî ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilere, seçmeli ders kitapları dışında, Bakanlıkça satın alınarak parasız dağıtılacak ders kitapları için bu okullarda seçim yapılmaz.

2003-2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere ders kitaplarının fiyatları, Haziran ayının son haftasında Tebliğler Dergisinde yayımlanır.

Geçici Madde 1- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce incelenmek üzere Başkanlığa başvurusu yapılan eğitim araçlarının, ilgililerince Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde geri çekilmemesi hâlinde, başvuru sırasına göre yayın evlerine iadesi sağlanır.

Geçici Madde 2- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) 2003- 2004 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere baskıya hazır nüshaların başvurusu, aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (e) bendinin birinci alt bendinden istisna tutularak nisan ayının son iş gününe kadar yapılır.

Bu Yönetmeliğin yayımından önce başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi, bu Yönetmeliğin on birinci maddesi hükmüne göre yapılır.

Geçici Madde 3- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce yazarlar tarafından hazırlanarak kendi adlarına kabul edilen ders kitapları ile

incelenmek üzere başvurusu yapılmış olan kitapların işlemlerinde yayın evi şartları aranmaz.

Geçici Madde 4- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) 2004-2005 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere okutulma süresi devam eden, okutulma süresi uzatılan ve mart ayının on sekizinci günü mesai bitimine kadar Kurulca kabul edilen ilköğretim kurumlarında okutulacak ders kitaplarının, yazar/yazarların ve yayın evi adlarının yer aldığı ders kitapları listesi, mart ayının on dokuzunda fiyatsız olarak Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Bu kitapların fiyatlarının belirlenmesi için ilgililer, mayıs ayının ikinci haftasının son iş gününe kadar Daire Başkanlığına başvuruda bulunurlar. Bu kitapların fiyatları ise haziran ayının ilk on günü içinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Başkanlık, ilköğretim ders kitaplarının listesini, 18/03/2004 tarihi mesai bitimine kadar Daire Başkanlığına gönderir.

Geçici Madde 5- (Ek: 17.3.2004/25405 RG) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce okutulma süresi uzatılmış olan ders kitabının/kitaplarının uzatılma sürelerine bakılmaksızın bu Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçici Madde 6- (Ek: 5.4.2005/25777 RG) Aynı Yönetmeliğin 22 nci maddesinin son fıkrası hükmü, 2005 yılına mahsus olmak üzere, "Kabul edilen ders kitaplarının adları, yazarı-yazarları ve varsa yayın evi listesi 24/5/2005 tarihinde; aynı liste ders kitabı fiyatları ile birlikte 2005 Ağustos ayı içinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır." şeklinde uygulanır.

Geçici Madde 7- (Ek: 5.4.2005/25777 RG) Bu Yönetmelik ile değiştirilen 6 ncı maddenin (e) bendinin (1) nolu alt bendi 2005 yılına mahsus olmak üzere, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında incelenmek üzere Başkanlığa teslim edilecek baskıya hazır nüshalar için başvuru, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden Ağustos ayının son iş gününe kadar kabul edilir. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğine göre 17/3/2004 tarihinden sonra başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesine, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren devam edilir.

Geçici Madde 8- (Ek:18.5.2006/26172 RG) Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (2) nolu alt bendi ile 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri, 2006 yılına mahsus olmak üzere; "Mayıs ayının son iş gününe kadar Kurulca kabul edilen, okutulma süresi devam eden ve süresi

uzatılacak olan ders kitaplarının; adları, yazar/yazarlarının ve yayın evi adlarının yer aldığı liste 7/6/2006 tarihinde Tebliğler Dergisinde yayımlanır. Bu kitapların fiyatları ise aynı liste ile birlikte Ağustos 2006 Tebliğler Dergisinde yayımlanır." şeklinde uygulanır.

Geçici Madde 9 – (Ek:4.7.2006/26218 RG) Bir defaya mahsus olmak üzere bu Yönetmeliğin,

a) 1 inci maddesinde yer alan "Ocak, Şubat ve Mart aylarında" ibaresi, (Değişik:2.8.2006/26247 RG)"Eylül ve Ekim aylarında"(11) olarak; "Aralık ayının 15 inci iş gününe kadar" ibaresi "2007 yılının Şubat ayının 15 inci iş gününe kadar" olarak; "Aralık ayının son iş gününe kadar" ibaresi "2007 yılı Şubat ayının son iş gününe kadar" olarak,

b) 2 nci maddesinin (a) bendinde yer alan "Aralık ayından önce" ibaresi "2007 yılının Şubat ayından önce" olarak; aynı bentte yer alan "Aralık ayının ilk haftasının son iş gününe kadar" ibaresi "2007 yılı Şubat ayının ilk haftasının son iş gününe kadar" olarak,

c) 2 nci maddenin (b) bendinde yer alan "Aralık ayının 15 inci gününe kadar" ibaresi "2007 yılı Şubat ayının 15 inci gününe kadar" olarak; aynı bentte yer alan "Aralık ayının son iş gününe kadar" ibaresi "2007 yılı Şubat ayının son iş gününe kadar" olarak,

ç) 2 nci maddenin son fıkrasında yer alan "Ocak ayının ilk on günü içinde" ibaresi "2007 yılı Mart ayının ilk on günü içinde" olarak

uygulanır.

Geçici Madde 10 – (Ek:1.9.2006/26276 RG) Bu Yönetmeliğin yayımından önce Başkanlığa başvurusu yapılan baskıya hazır nüshaların incelenmesi ve değerlendirilmesi, başvuru tarihindeki Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

Madde 34- Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.